

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.	Asiakirjan päivämäärä on:	25.05.2026
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.	Dokumentet är daterat:	25.05.2026
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.	The document is dated:	25.05.2026

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Sari Broman
Pvm / Datum / Date: 25.05.2026

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date: 25.05.2026

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Oomi Oy
Teknobulevardi 7
01530 VANTAA

Asia

Sähkömarkkinalain (588/2013) mukaisen toimitusvelvollisen sähkön vähittäismyyntituotteen hinnan kohtuullisuus ja julkisuus

Asianosainen

Oomi Oy (y-tunnus 3101315-4)

Perustelut

Asian käsittely

Energiavirastoon on 1.9.2022 saapunut tutkintapyyntö koskien Oomi Oy:n (jäljempänä myös asianosainen) toimitusvelvollista sähkönmyyntituotetta. Energiavirasto on katsonut, että tutkintapyyntö koskee sähkön vähittäismyyjän sähkömarkkinalain (588/2013) mukaisia velvoitteita, vaikka tutkintapyyntön tekijä on kohdistanut tutkintapyyntönsä myös jakeluverkonhaltijaan. Energiavirasto on saapuneen tutkintapyyntön johdosta aloittanut tutkinnan koskien asianosaisen sähkömarkkinalain 67 §:n mukaisen toimitusvelvollisen sähkönmyyntituotteen hinnan kohtuullisuutta ajanjaksolla 1.1.2022–30.4.2023 sekä sitä, voiko pörssihintaan sidottua tuotetta tarjota ainoana toimitusvelvollisena sähkönmyyntituotteena. Lisäksi Energiavirasto on tutkinut muun ohella toimitusvelvollisen sähkönmyyntituotteen julkisuutta.

Fingrid Datahub Oy on 1.9.2022 ja 4.4.2023 Energiaviraston pyynnöstä toimittanut asiassa tiedon kunkin jakeluverkonhaltijan vastuualueella toimivasta toimitusvelvollisesta sähkön vähittäismyyjästä. Asianosainen on näiden tietojen mukaan ollut toimitusvelvollinen sähkön vähittäismyyjä Kemin Energia ja Vesi Oy:n, Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n, Lahti Energia Sähköverkko Oy:n, Oulun Energia Sähköverkko Oy:n, Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n, Pori Energia Sähköverkot Oy:n, Raahen Energia Oy:n, Rantakairan Sähkö Oy:n, Tervolan Energia ja Vesi Oy:n, Tornion Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n vastuualueilla. Kyseiset jakeluverkonhaltijat ovat Energiaviraston pyynnöstä toimittaneet asiassa lausuntonsa. Energiavirasto toteaa, että Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tietojen mukaan Kemin Energia ja Vesi Oy:n nimi on 31.12.2025 muuttunut Oulun Energia Kenve Oy:ksi.

Lisäksi Energiaviraston saamien tietojen mukaan asianosainen on ollut toimitusvelvollinen sähkön vähittäismyyjä Haukiputaan Sähköosuuskunnan vastuualueella. Haukiputaan Sähköosuuskunta on Energiaviraston pyynnöstä toimittanut asiassa lausunnon.

Energiavirasto on pyytänyt asianosaista ilmoittamaan sellaiset sähkönmyyntituotteet, joita asianosainen on tarjonnut toimitusvelvollisuustuotteina edellä mainitun tarkastelujakson aikana sekä sellaiset kyseistä ajankohtaa ennen tarjotut toimitusvelvollisuustuotteet, joilla on vielä kyseisen tarkastelujakson aikana ollut voimassa olevia sopimuksia.

Energiavirasto on pyytänyt asianosaiselta selvitystä ennen kaikkea edellä mainittujen tuotteiden hinnoittelusta, hinta- ja muiden myyntiehtojen julkisuudesta sekä hinta- ja myyntiehtojen ilmoittamisesta Energiavirastolle.

Energiavirasto on varannut asianosaiselle mahdollisuuden lausua asiassa sekä esittää muuta tarpeelliseksi katsomaansa selvitystä. Asianosainen on 20.1.2023 toimittanut Energiaviraston pyynnöstä selvityksen sekä 23.2.2023, 14.7.2023, 24.11.2023, 7.11.2024, 17.1.2025 ja 13.5.2026 lisäselvitykset asiassa.

Johtopäätökset

Energiaviraston toimivalta

Sähkömarkkinalain (588/2013) 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Energiavirasto toteaa, että 8.4.2025 voimaan tulleella lailla sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamisesta (136/2025) on muutettu sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 9 §:ää. Asia koskee toimitusvelvollisen sähköntuotteen hinnan kohtuullisuutta ja julkisuutta ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023, joten Energiavirasto katsoo, että asiassa on sovellettava lainmuutoksen (136/2025) voimaan tullessa voimassa ollutta sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:ää. Tässä päätöksessä viittauksilla sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:ään tarkoitetaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:ää sellaisena kuin se oli sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamisesta annetun lain (136/2025) voimaantullessa.

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 9 §:n mukaan Energiaviraston on velvoitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Sähkömarkkinalain muuttamisesta annettu laki (497/2023)

Energiavirasto toteaa, että viraston toimivalta sen valvoessa sähkömarkkinalain toimitusvelvollisuutta koskevien säännösten noudattamista on jälkikäteinen, jolloin arvioitaessa lainsäädännön noudattamista on asiaa tarkasteltava suhteessa tutkittavan menettelyn ajankohtana voimassa olleeseen lainsäädäntöön.

Energiavirasto toteaa, että 1.6.2023 voimaan tulleella lailla sähkömarkkinalain muuttamisesta (497/2023) on muutettu sähkömarkkinalain (588/2013) 67 ja 68 §:ää. Tutkintapyyntö on saapunut Energiavirastoon 1.9.2022. Siinä on pyydetty Energiavirastoa tutkimaan asianosaisen toimitusvelvollista sähkön vähittäismyynnin hinnoittelua sekä sitä, voiko pörssihintaan sidottua tuotetta tarjota ainoana toimitusvelvollisena sähkönmyyntituotteena. Lisäksi Energiavirasto on oma-aloitteisesti tutkinut sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaista julkisuusvelvoitetta ja 68 §:n mukaista vähittäismyynnin myyntiehtojen ilmoittamista Energiavirastolle. Energiavirasto on päättänyt tutkia asianosaisen edellä mainittujen sähkömarkkinalaista tulevien velvoitteiden

noudattamista ajalla 1.1.2022 – 30.4.2023. Siten tämä päätös koskee asianosaisen menettelyä ajalta ennen 1.6.2023 tapahtunutta lainmuutosta.

Näin ollen Energiavirasto katsoo, että asiassa on sovellettava tutkittavana olleen asianosaisen menettelyn ajankohtana voimassa olleita sähkömarkkinalain 67 ja 68 §:n säännöksiä. Tämän perusteella tässä päätöksessä viittauksilla sähkömarkkinalain 67 ja 68 §:ään tarkoitetaan sähkömarkkinalain 67 ja 68 §:ää sellaisena kuin se oli sähkömarkkinalain muuttamisesta (497/2023) annetun lain voimaantullessa.

Sovellettava Energiaviraston määräys

Energiavirasto toteaa, että 17.7.2023 voimaantulleella Energiaviraston määräyksellä sähkön vähittäismyyjän sähkön vähittäismyyntihintojen ja -ehtojen ilmoittamisesta Energiavirastolle dnro 2495/000002/2022 on kumottu Energiaviraston 4.3.2014 antama Energiaviraston määräys sähkön vähittäismyyjän sähkönmyyntiehtojen ja -hintojen ilmoittamisesta Energiavirastolle dnro 122/002/2014.

Energiavirasto katsoo, että asiassa on sovellettava tutkittavana olevan asianosaisen menettelyn ajankohtana voimassa ollutta Energiaviraston antamaa määräystä sähkön vähittäismyyjän sähkönmyyntiehtojen ja -hintojen ilmoittamisesta Energiavirastolle dnro 122/002/2014.

Energiaviraston sähkömarkkinalain mukainen ratkaisukäytäntö ennen 28.6.2023

Sähkömarkkinakeskus (nyk. Energiavirasto) on 23.2.2000 antamallaan päätöksellä (dnro 108/423/99) määritellyt silloin voimassa olleen sähkömarkkinalain 21 §:n ja 22 §:n tarkoittaman toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan sähkön vähittäismyyntituotteen tunnusmerkit. Päätöksessä Sähkömarkkinakeskus katsoi tällaisen vähittäismyyntituotteen tunnusmerkkien täytyvän, jos:

- 1) tuotteen hinnat ovat julkisia ja eri maksujen voimassa olevat yksikköhinnat on esitetty myyjän julkisessa painetussa hinnastossa,
- 2) myyjän kaikkien samalla tuotteella olevien asiakkaiden laskutus perustuu samoihin yksikköhintoihin ja jos yksikköhinnat muuttuvat, ne muuttuvat samanaikaisesti kaikilla kyseisellä tuotteella olevilla asiakkaila,
- 3) hinnastossa olevat toimitusvelvollisuustuotteet ovat pääsääntöisesti vapaavalintaisia kaikille kyseisellä alueella oleville asiakkaille ja
- 4) tuotteeseen tehdään pääsääntöisesti vain toistaiseksi voimassa olevia sähkönmyyntisopimuksia.

Energiaviraston (nyk. Energiavirasto) 29.4.2002 antamassa lausunnossa (dnro 290/631/2001) on käsitelty markkinahintaista sähkönmyyntituotetta – mahdollisuutta tarjota toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille tuotetta, jossa sähkön myyntihinta on sidottu sähköpörssiin hintaan. Lausunnossa Energiavirasto katsoi ottaen huomioon Sähkömarkkinakeskuksen 23.2.2000 antamassa päätöksessä määritellyt toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan sähkön vähittäismyyntituotteen tunnusmerkit, että toimitusvelvollisuuden piirissä sähkön vähittäismyyjä voi tarjota muuttuvahintaisen pörssihintaan sidotun sähkönmyyntituotteen julkaisemalla painetun version voimassa olevista hinnoista jokaista uutta alkavaa hintajaksoa varten. Energiavirasto katsoi myös, että asiakkaan valinnan mahdollisuuksia ei voida rajoittaa kilpailun piiristä toimitusvelvollisuuden piiriin palatessakaan ainoastaan muuttuvahintaisiin sähkönmyyntituotteisiin. Lausunnossa on otettu kantaa myös sellaisiin tilanteisiin, että sähkön markkinahintojen noustessa kilpailluilla markkinoilla olevat suurehkot asiakkaat

haluavat yllättäen palata takaisin toimitusvelvollisuuden piiriin, mikä saattaa aiheuttaa merkittäviä ongelmia toimitusvelvollisen sähkömyyjän riskienhallintaan.

Samasta asiasta on lausuttu myös Energia-alan Keskusliitto Finergyille 15.11.2002 annetussa lausunnossa (dnro 119/441/2002), jossa on todettu mm. "Energiamarkkinavirasto toteaa edelleen, että toimitusvelvollinen sähkön vähittäismyyjä voi tarjota ns. perinteisten sähkön vähittäismyyntituotteiden rinnalla myös muuttuvahintaisia pörssihintaan sidottuja ns. markkinasähkötuotteita."

Energiavirasto toteaa, että edellä mainitut päätös ja lausunnot on annettu jo 2000-luvun alussa, jonka jälkeen sähkömarkkinalaki on muuttunut tietyin osin. Esimerkiksi toimitusvelvollisuuden piirissä olevien asiakkaiden määritelmä on voimassa olevan sähkömarkkinalain mukaan nyt rajatumpi kuin aiemmin. Lisäksi 29.4.2002 annetun lausunnon jälkeen tilanne on muuttunut siten, että osapuolten vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevan muuttuvahintaisen pörssihintaan sidotun tuotteen osalta riittää laskentakaavan ilmoittaminen etukäteen. Lisäksi 15.11.2002 annetussa lausunnossa ei ole otettu kantaa siihen, voiko muuttuvahintainen pörssihintaan sidottu tuote olla ainoa toimitusvelvollisuustuote.

Energiaviraston päätös dnro 1998/040202/2022, 52/040202/2023, 392/040202/2023

Energiavirasto on 28.6.2023 antamassaan päätöksessä (dnro 1998/040202/2022, 52/040202/2023, 392/040202/2023) muuttanut 23.2.2000 annetussa päätöksessä (dnro 108/423/99) mainittuja toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan vähittäismyyntituotteen tunnusmerkkejä kohtien 1 ja 4 osalta. Päätöksen mukaan 1 kohdan painetun hinnaston vaatimusta toimitusvelvollisen tuotteen tunnusmerkkinä ei ole enää ollut tarkoituksenmukaista edellyttää, sen sijaan riittää, että yhtiöllä on julkaistuna tuotteen hinnat ja ehdot keskeisissä asiakaskanavissa, kuten verkkosivuilla ja asiakaspalvelussa. Kohdasta 4 on poistettu sana "pääsääntöisesti". Muilta osin tunnusmerkit ovat pysyneet muuttumattomina. Energiavirasto katsoo siten toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan vähittäismyyntituotteen tunnusmerkkien täyttyvän, jos:

- 1) tuotteen hinnat ja ehdot ovat julkisia ja voimassa olevat hinnat ja ehdot on vapaasti saatavilla ja esitetty myyjän eri asiakaspalvelukanavissa,
- 2) myyjän kaikkien samalla tuotteella olevien asiakkaiden laskutus perustuu samoihin yksikköhintoihin ja jos yksikköhinnat muuttuvat, ne muuttuvat samanaikaisesti kaikilla kyseisellä tuotteella olevilla asiakkailla,
- 3) hinnastossa olevat toimitusvelvollisuustuotteet ovat pääsääntöisesti vapaavalintaisia kaikille kyseisellä alueella oleville asiakkaille ja
- 4) tuotteeseen tehdään vain toistaiseksi voimassa olevia sähkönmyyntisopimuksia.

Lisäksi Energiavirasto toteaa, että 28.6.2023 annettu päätös (dnro 1998/040202/2022, 52/040202/2023, 392/040202/2023) on ensimmäisen päätös koskien sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentissa säädettyä kohtuullista hintaa.

Energiaviraston aiempi maakaasumarkkinalain mukainen ratkaisukäytäntö

Energiavirasto toteaa, että maakaasun vähittäismyyjän toimitusvelvollisuudesta säädetään maakaasumarkkinalain (587/2017) 44 §:ssä. Aiemmin voimassa olleen maakaasumarkkinalain (508/2000) 4 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan maakaasuverkossa määräävässä markkina-asemassa olevan maakaasun myyjän on toimitettava maakaasua kohtuulliseen hintaan verkkoon liittyneen asiakkaan sitä pyytäessä, jos asiakkaalla ei ole muita taloudellisesti kilpailukykyisiä vaihtoehtoja maakaasun hankkimiseksi maakaasuverkon kautta (toimitusvelvollisuus).

EnergiaVirasto on soveltanut sittemmin kumotun maakaasumarkkinalain 4 luvun 1 §:ää antamissaan ratkaisuisaan 22.12.2017 (dnro 887/520/2010) ja 28.12.2017 (dnro 349/420/2012). EnergiaViraston päätökset koskivat toimitusvelvollisen maakaasun vähittäismyyjän hinnoittelun kohtuullisuutta vuosina 2014–2016. Kohtuullisuutta arvioitiin päätöksissä vuosien 2014–2016 maakaasun myyntiliiketoiminnan keskimääräisen liikevoittoprosentin perusteella. Päätöksissä EnergiaVirasto katsoi, että 3,5 %:n liikevoittoa on pidettävä toimitusvelvollisen maakaasun vähittäismyyjän veloittaman hinnan kohtuullisuuden ylärajana.

EnergiaVirasto toteaa, että Suomessa maakaasumarkkinat ja sähkömarkkinat eroavat toisistaan. Edellä mainitut EnergiaViraston päätökset maakaasun vähittäismyyntin toimitusvelvollisuushinnan kohtuullisuuden arvioinnista on annettu ennen maakaasumarkkinoiden avaamista kilpailulle 1.1.2020, jolloin maakaasuverkonhaltijoilla oli velvollisuus tarjota maakaasun siirto- ja palveluja maakaasun käyttäjille ja jälleenmyyjille, jotka kuluttavat tai myyvät maakaasua vähintään viisi miljoonaa kuutiometriä vuodessa ja jotka lisäksi kuuluvat etäluettavan maakaasunmittauksen piiriin. Kyseiset tuolloin voimassa olleet maakaasumarkkinalain säännökset antoivat ainoastaan vaatimukset täyttävälle asiakkaalle mahdollisuuden käydä keskenään maakaasukauppaa tukkumyyjältä ostetulla maakaasulla ns. jälkimarkkinoilla. Päätökset näin ollen liittyvät tilanteeseen, jossa maakaasun jakeluverkon toiminta-alueella sijaitsevat toimitusvelvollisuuden piirissä olevat loppukäyttäjät pystyivät käytännössä ostamaan maakaasua ainoastaan toimitusvelvolliselta maakaasun vähittäismyyjältä.

Maakaasumarkkinoiden avaamisen jälkeenkin maakaasumarkkinoilla on ollut huomattavasti vähemmän vähittäismyyjiä kuin sähkön vähittäismarkkinoilla. Maakaasumarkkinoiden avautumisesta huolimatta useilla alueilla Suomessa maakaasua toimittaa vain yksi yritys, eli loppukäyttäjillä ei käytännössä ole mahdollisuutta kilpailuttaa sopimustaan. Nykyisen maakaasumarkkinalain 16 §:n mukaan maakaasuverkonhaltijaa koskevan siirtovelvollisuuden edellytyksenä on, että siirrettävän tai jaeltavan maakaasun verkkoon syötön ja verkosta oton mittaus on etäluentajärjestelmän piirissä. Siten maakaasun toimittajan vaihtaminen edellyttää loppukäyttäjältä etäluettavaa mittauksia. Suomessa maakaasumarkkinalainsäädäntöön ei ole asetettu jakeluverkonhaltijoille veloitetta asentaa etäluettavia mittalaitteita kaikille kaasun loppukäyttäjille ja mittalaitteiden asennus vaihtelee jakeluverkoittain. Siten useille maakaasun loppukäyttäjille tosiasialliset mahdollisuudet maakaasun toimittajan vaihtamiseksi ja vaihtoehdot toiseksi maakaasun toimittajaksi ovat rajalliset. Sähkön loppukäyttäjien osalta vastaavaa tietynlaiseen mittaukseen liittyvää edellytystä sähkön toimittajan vaihtamiseksi lainsäädäntö ei aseta, ja lisäksi sähkön loppukäyttäjien on kaikkialla Suomessa mahdollista ostaa sähköä useammalta eri vähittäismyyjältä.

EnergiaVirasto toteaa, että viraston aiemmat maakaasun toimitusvelvollista myyntihinnan kohtuullisuutta koskevat päätökset on tehty tilanteessa, jossa maakaasun vähittäismarkkinat ovat poikenneet merkittävästi nykyisistä sähkön vähittäismarkkinoista kilpailun avaamiseen ja markkinarakenteen osalta. Maakaasua koskevat päätökset on tehty tilanteessa, jossa jakeluverkoissa olevat maakaasun loppukäyttäjät eivät ole voineet kilpailuttaa kaasun toimittajaa ja jossa maakaasun vähittäismyyjän maakaasun myynti loppukäyttäjille on ollut toimitusvelvollista myyntiä. Näin ollen EnergiaVirasto katsoo, että aiemmin mainittua EnergiaViraston maakaasun toimitusvelvollisen myyntihinnan kohtuullisuutta koskevissa päätöksissä käytettyä arviointimenetelmää ei voida soveltaa sähkömarkkinalain 67 §:ää tulkittaessa.

Toimitusvelvollisuus

Sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaan vähittäismyyjän, jolla on huomattava markkina-voima jakeluverkonhaltijan vastuualueella, on toimitettava vastuualueella sähköä kohtuulliseen hintaan kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa (toimitusvelvollisuus). Jos jakeluverkonhaltijan vastuualueella ei ole

vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima, on toimitusvelvollisuus sillä vähittäismyyjällä, jonka toimitetun sähkön määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta sähköstä on kyseisellä vastuualueella suurin.

Sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaan vähittäismyyjällä, jolla on toimitusvelvollisuus, on oltava julkiset sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiseksi.

Sähkömarkkinalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp.) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan sähkön vähittäismyyjällä katsotaan olevan huomattava markkinavoima kyseisen jakeluverkonhaltijan vastuualueella, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan kyseisellä alueella sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista ja muista toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista sähkökäyttäjistä. Säännöksessä tarkoitettu huomattava markkinavoima poikkeaa kyseisen hallituksen esityksen mukaan kilpailulaissa tarkoitettua määräävästä markkina-asemasta siinä, ettei huomattavan markkinavoiman yrityksen aseman tarvitse olla kyseisellä alueella toiminnassaan samassa määrin riippumaton kilpailijoistaan tai asiakkaistaan kuin määräävän markkina-aseman yritys olisi.

Edellä mainitun hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan toimitusvelvollisuus on sähkön vähittäismyyjällä, jonka toimitetun sähkön määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien sähkökäyttäjien osalta on vastuualueella suurin, jos vastuualueella ei ole osoitettavissa huomattavan markkinavoiman vähittäismyyjää. Säännös on sähkömarkkinadirektiivin yleispalveluvelvoitteen täyttämiseksi välttämätön sen tilanteen varalta, että jollain vastuualueella ei olisi osoitettavissa huomattavan markkinavoiman vähittäismyyjää.

Sähkömarkkinalain (386/1995) alkuperäisen 1.5.1995 alkaen voimassa olleen toimitusvelvollisuutta koskevan 21 §:n 1 momentin mukaan määräävässä markkina-asemassa olevan sähkön vähittäismyyjän on toimitettava sähköä kohtuulliseen hintaan asiakkaan sitä pyytäessä, jos asiakkaalla ei ole muita taloudellisesti kilpailukykyisiä sähkönhankintamahdollisuuksia sähköverkon kautta (toimitusvelvollisuus). Kyseistä lainkohtaa muutettiin lailla sähkömarkkinalain muuttamisesta (466/1999), minkä jälkeen 1.9.1999 lähtien toimitusvelvollisuudesta säädettiin sähkömarkkinalain 21 §:ssä, jonka 1 momentin mukaan määräävässä markkina-asemassa jakeluverkonhaltijan vastuualueella olevan sähkön vähittäismyyjän on toimitettava sähköä kohtuulliseen hintaan asiakkaan sitä pyytäessä, jos asiakkaalla ei ole muita taloudellisesti kilpailukykyisiä sähkönhankintamahdollisuuksia sähköverkon kautta (toimitusvelvollisuus).

Kumotun sähkömarkkinalain (386/1995) säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 138/1994 vp.) todetaan toimitusvelvollisuuden osalta, että vähittäismyyjällä, joka yleisesti markkinoi tietyllä alueella sähköä asiakkaille, joilla ei ole yleensä mahdollisuutta ostaa sähköä muilta myyjiltä, on velvollisuus toimittaa sähköä näille sähkökäyttäjille (toimitusvelvollisuus). Kyse on siis myyntivelvollisuudesta. Myyjä on tällöin yleensä monopoliasemassa tai vähintäänkin kilpailunrajoituksista annetun lain 3 §:ssä tarkoitettulla tavalla määräävässä markkina-asemassa kyseisen kuluttajaryhmän kannalta. Sähkön hinnan on oltava toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille kohtuullista, eli sähkön hinnan tulee vastata mahdollisimman pitkälle näiden kuluttajien aiheuttamia kustannuksia. Kilpailun piirissä olevien asiakkaiden osalta vähittäismyyjällä olisi oikeus tapauskohtaiseen hinnoitteluun. Vähittäismyyjän hinnoittelu tulee kuitenkin olla sillä tavalla kustannusvastaavaa, ettei niiden asiakkaiden hinnoilla, joiden suhteen myyjä on määräävässä markkina-asemassa, tueta kilpailun piirissä olevia sähköasiakkaita.

Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollisuudesta säädettiin ensimmäisen kerran 1.6.1995 voimaantulleen sähkömarkkinalain 21 §:ssä. Ensimmäiset toimitusvelvollisuuden piirissä olevat sähkömyyntituotteet tulivat siten markkinoille jo vuonna 1995. Sähkön vähittäismarkkinat ovat kehittyneet ja muuttuneet merkittävästi kuluneen yli 25 vuoden aikana, kun kilpailu markkinoilla on lisääntynyt niin, että nykyään käytännössä kaikilla toimitusvelvollisuuden piirissä olevilla loppukäyttäjillä on tarjolla useita kilpailevia sähkömyyntisopimuksia ja siten halutessaan mahdollisuus hankkia sähkömyyntisopimus myös kilpailluilta sähkön vähittäismarkkinoilta. Myös esimerkiksi vaihtuvahintaiset pörssihintaan sidotut sähkömyyntisopimukset, joita ei vielä vuonna 1995 ollut lainkaan markkinoilla, ovat yleistyneet.

Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollinen myyjä voi lähtökohtaisesti itse määrittää, minkä tuotteen tai mitkä tuotteet se katsoo toimitusvelvollisiksi sähkön myyntituotteiksi, joita myyjä tarjoaa uusina sähkömyyntisopimuksina toimitusvelvollisuuden piirissä asiakkaille sen jakeluverkonhaltijan vastuualueella, jossa myyjällä on toimitusvelvollisuus (toimitusvelvollisuustuotteet). Edelleen Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollisella sähkön vähittäismyyjällä voi olla tarjolla toimitusvelvollisuustuotteiden rinnalla myös muita vähittäismyyntituotteita, joita se tarjoaa myös toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille.

Mikäli myyjällä on tarjolla useampi toimitusvelvollisuustuote, niin kyseisissä tuotteissa ei saa olla perusteettomia rajoituksia tai ehtoja, jotka rajaavat samankaltaisten toimitusvelvollisuuden piirissä olevien asiakkaiden valinnan mahdollisuuksia. Energiavirasto katsoo, että toimitusvelvollisuustuotteiden tulee olla kaikkien kyseisen jakeluverkonhaltijan vastuualueella olevien toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien vapaasti valittavissa.

Toimitusvelvollisen myyjän määrittäminen

Energiavirasto toteaa, että asiassa on ensiksi selvitetävä, onko, ja millä jakeluverkonhaltijan verkkoalueella asianosaisella on toimitusvelvollisuus. Sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaan toimitusvelvollisuus on sillä myyjällä, jolla on jakeluverkonhaltijan verkkoalueella huomattava markkinavoima tai, jos tällaista myyjää ei ole, sillä myyjällä, jonka toimitetun sähkön määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta sähköstä on kyseisellä vastuualueella suurin.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalainsäädännön perusteella kullakin jakeluverkonhaltijan vastuualueella on toimitusvelvollisuus kerrallaan ainoastaan yhdellä sähkön vähittäismyyjällä. Lisäksi samalla vähittäismyyjällä voi olla toimitusvelvollisuus yhden tai useamman jakeluverkonhaltijan vastuualueella tai kyseisellä vähittäismyyjällä ei ole toimitusvelvollisuutta minäkään jakeluverkonhaltijan vastuualueella.

Sähkömarkkinalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) yksityiskohdista perustelujen mukaan sähkön vähittäismyyjällä katsotaan olevan huomattava markkinavoima kyseisen jakeluverkonhaltijan vastuualueella, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan kyseisellä alueella sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista ja muista toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista sähkökäyttäjistä. Säännöksessä tarkoitettu huomattava markkinavoima poikkeaa kyseisen hallituksen esityksen mukaan kilpailulaissa tarkoitettua määräävästä markkina-asemasta siinä, ettei huomattavan markkinavoiman yrityksen aseman tarvitse olla kyseisellä alueella toiminnassaan samassa määrin riippumaton kilpailijoistaan tai asiakkaistaan kuin määräävän markkina-aseman yritys olisi.

Energiavirasto toteaa, että hallituksen esitys tai muut lain esityöt eivät tarkemmin määrittele, millä kriteereillä huomattavaa markkinavoimaa tulisi tässä yhteydessä arvioida. Energiavirasto katsoo, että asiassa voidaan siten ottaa huomioon muiden toimialojen huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat ohjeistukset. Muun muassa sähköisen viestinnän palveluista

annetun lain (917/2014) 52 §:ssä on säädetty, että Liikenne- ja viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkitykselliseksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. Säännöksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston on markkina-analyysia tehdessään otettava mahdollisimman tarkasti huomioon komission markkina-analyysia ja huomattavan markkinavoiman arviointia koskevat suuntaviivat. Euroopan komissio on antanut tiedonannon (2018/C 159/01) suuntaviivat markkina-analyysia ja huomattavan markkinavoiman arvioimista varten sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevassa EU:n sääntelyjärjestelmässä.

Komission suuntaviivojen kohdan 54 mukaan yrityksen markkinavoimaa arvioitaessa on tärkeää ottaa huomioon yrityksen markkinaosuus ja sen kilpailijat sekä mahdollisten kilpailijoiden keskipitkällä aikavälillä aiheuttama paine. Markkinaosuudet voivat antaa kansallisille sääntelyviranomaisille alustavan käsityksen markkinoiden rakenteesta ja markkinoilla toimivien operattoreiden suhteellisesta merkityksestä. Edelleen komission suuntaviivojen kohdan 55 mukaan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan erittäin suuri markkinaosuus – yli 50 prosenttia – joka yrityksellä on ollut jo pidemmän aikaa, on jo sellaisenaan osoitus määräävän aseman olemassaolosta, ellei ole kyse poikkeuksellisista olosuhteista. Suuntaviivojen kohdan 57 mukaan, jos markkinaosuus on suuri mutta alle 50 prosentin kynnysarvon, huomattavan markkinavoiman arvioinnissa olisi käytettävä markkinoiden muita keskeisiä rakenteellisia ominaispiirteitä.

Suuntaviivojen kohdassa 58 on esitetty, että muun muassa seuraavia kriteerejä voidaan käyttää mitattaessa yrityksen markkinavoimaa, jonka turvin se voisi toimia huomattavassa määrin kilpailijoistaan, asiakkaista ja kuluttajista riippumattomasti:

- markkinoille pääsyn esteet,
- laajentumisen esteet.
- yrityksen absoluuttinen ja suhteellinen koko,
- vaikeasti toisinnettavan infrastruktuurin hallinta,
- tekninen ja kaupallinen etulyöntiasema tai paremmuus,
- tasapainottavan neuvotteluvoiman puuttuminen tai heikkous,
- helppo tai etuoikeutettu mahdollisuus hyödyntää pääomamarkkinoita ja rahoituslähteitä,
- tuotteiden/palveluiden monipuolisuus (esimerkiksi tuote- tai palveluyhdistelmät),
- mittakaavaedut,
- tuotevarioinnin edut,
- suorat tai epäsuorat verkostovaikutukset,
- vertikaalinen integraatio,
- pitkälle kehittynyt jakelu- ja myyntiverkosto,
- pitkäaikaisten ja kestävien käyttöoikeussopimusten tekeminen,
- sellaisten sopimussuhteiden solmiminen muiden markkinatoimijoiden kanssa, jotka voivat johtaa markkinoiden sulkeutumiseen,

- potentiaalisen kilpailun puuttuminen.

Edelleen suuntaviivojen kohdan 58 mukaan minkään kohdassa esitetyn kriteerin täyttyminen ei välttämättä yksinään riitä perusteeksi huomattavan markkinavoiman toteamiselle. Tällaisen toteutuksen on perustuttava eri tekijöiden yhdistelmään.

Energiaviraston 1.9.2022 ja 4.4.2023 Fingrid Datahub Oy:ltä saamien tietojen mukaan asianosainen on toiminut sähkön toimitusvelvollisena Kemin Energia ja Vesi Oy:n, Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n, Lahti Energia Sähköverkko Oy:n, Oulun Energia Sähköverkko Oy:n, Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n, Pori Energia Sähköverkot Oy:n, Raahen Energia Oy:n, Rantakairan Sähkö Oy:n, Tervolan Energia ja Vesi Oy:n, Tornion Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n vastuualueilla.

Lisäksi Energiaviraston saamien tietojen mukaan asianosainen on ollut toimitusvelvollinen sähkön vähittäismyyjä Haukiputaan Sähköosuuskunnan vastuualueella.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 67 §:ää sovellettaessa tarkasteltava markkina on rajattava siten, että se koskee sähkön vähittäismyyntiä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille edellä mainittujen jakeluverkonhaltijoiden alueella. Tarkasteltavana kysymyksenä on tällöin, onko millään sähkön vähittäismyyjällä todettavissa huomattavaa markkinavoimaa sähkön vähittäismyynnissä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueella. Energiavirasto on huomattavaa markkinavoimaa arvioidessaan ottanut huomioon edellä mainitun komission tiedoksiannon.

Energiavirasto toteaa, että komission suuntaviivojen kohdan 55 mukaan yli 50 prosentin markkinaosuutta, joka yrityksellä on ollut jo pidemmän aikaa, voidaan sellaisenaan pitää osoituksena määräävän ja näin ollen myös huomattavan markkina-aseman olemassaolosta.

Sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaisen jakeluverkonhaltijan vastualueen toimitusvelvollisen vähittäismyyjän määrittelemiseksi Energiavirasto on pyytänyt edellä mainituilta jakeluverkonhaltijoilta lausunnon. Energiavirasto on pyytänyt jakeluverkonhaltijoita ilmoittamaan, mikä sähkön vähittäismyyjä toimittaa kyseisellä vastuualueella suurimman määrän sähköä kuluttaja-asiakkaille ja muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 A pääsulakkeilla tai joiden käyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kWh vuodessa. Lisäksi Energiavirasto on pyytänyt ilmoittamaan, kuinka suuren prosenttiosuuden kyseinen myynti muodostaa kaikesta vastuualueen kyseiselle asiakasryhmälle toimitetusta sähköstä. Edellä mainitut tiedot on pyydetty toimittamaan kyseisen vastuualueen 3–5 suurimman vähittäismyyjän osalta eriteltynä.

Haukiputaan Sähköosuuskunta, Kemin Energia ja Vesi Oy (nykyinen Oulun Energia Kenve Oy), Lahti Energia Sähköverkko Oy, Oulun Energia Sähköverkko Oy, Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy, Pori Energia Sähköverkot Oy, Raahen Energia Oy, Rantakairan Sähkö Oy ja Tervolan Energia ja Vesi Oy ovat Energiavirastoon toimittamissaan lausunnoissaan ilmoittaneet, että niiden vastuualueella suurimman määrän sähköä kuluttaja-asiakkaille ja muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 A pääsulakkeilla tai joiden käyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kWh vuodessa toimittaa asianosainen. Jakeluverkonhaltijat ovat lisäksi lausunnoissaan ilmoittaneet vähittäismyyjien markkinaosuudet pyydettyllä tavalla Energiavirastolle.

Jakeluverkonhaltijoiden Energiavirastolle toimittamien tietojen perusteella asianosaisen markkinaosuus mainitussa asiakasryhmässä kyseisillä jakeluverkkoalueilla on yli 50 prosenttia, siinä missä markkinaosuudeltaan toiseksi suurimman yrityksen markkinaosuus on selvästi asianosaisen markkinaosuutta pienempi.

Asianosainen on myös itse antamassaan selvityksessä katsonut olevansa toimitusvelvollinen vähittäismyyjä kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueella.

Asiassa saadun selvityksen perusteella Energiavirasto katsoo, että asianosaisella on huomattava markkinavoima Haukiputaan Sähköosuuskunnan, Kemin Energia ja Vesi Oy:n (nykyinen Oulun Energia Kenve Oy), Lahti Energia Sähköverkko Oy:n, Oulun Energia Sähköverkko Oy:n, Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n, Pori Energia Sähköverkot Oy:n, Raahen Energia Oy:n, Rantakairan Sähkö Oy:n ja Tervolan Energia ja Vesi Oy:n vastuualueilla toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien osalta. Energiavirasto katsoo, että asianosaisella on näin ollen toimitusvelvollisuus kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueilla. Toimitusvelvollisena vähittäismyyjänä asianosaisella on näillä vastuualueilla velvollisuus tehdä sähkönmyyntisopimus toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien kuluttajien ja loppukäyttäjien kanssa ja toimittaa heille sähköä sähkömarkkinalain 67 §:n mukaisesti.

Keminmaan Energia ja Vesi Oy, Tornion Energia Oy ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy ovat Energiavirastoon toimittamissaan lausunnossaan ilmoittaneet, että niiden vastuualueilla suurimman määrän sähköä kuluttaja-asiakkaille ja muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 A pääsulakkeilla tai joiden käyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kWh vuodessa toimittaa asianosainen. Jakeluverkonhaltijat ovat lisäksi lausunnoissaan ilmoittaneet vähittäismyyjien markkinaosuudet pyydetyllä tavalla Energiavirastolle.

Kyseisten jakeluverkonhaltijoiden Energiavirastolle toimittamien tietojen perusteella asianosaisen markkinaosuus mainitussa asiakasryhmässä kyseisellä jakeluverkkoalueella on suurin, mutta ei kuitenkaan ylitä 50 prosenttia, siinä missä alueiden markkinaosuudeltaan toiseksi suurimman yrityksen markkinaosuus on selvästi pienempi.

Edellä mainittujen jakeluverkonhaltijoiden toimittamien lausuntojen perusteella yhdelläkään vähittäismyyjällä ei ole yli 50 prosentin markkinaosuutta sähkön vähittäismyynnissä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueella. Asianosaisella voidaan kuitenkin todeta olevan huomattavasti muita vähittäismyyjiä suurempi markkinaosuus näillä alueilla.

Energiavirasto on arvioinut sähkön vähittäismarkkinoiden rakenteellisia ominaispiirteitä komission suuntaviivojen mukaisten kriteerien perusteella.

Energiavirasto toteaa Suomen sähkön vähittäismarkkinoiden rakenteesta seuraavaa. Markkinoille pääsyyn ja laajentumiseen ei liity merkittäviä esteitä. Markkinalle tulo ei ole luvanvaraista, ja kaikilla toimijoilla on yhtäläinen mahdollisuus toimia kaikilla alueilla. Sähkön vähittäismarkkinalla ei myöskään ole mahdollisuutta hyötyä vaikeasti toisinnettavan infrastruktuurin hallinnasta tai saavuttaa merkittävää teknistä tai kaupallista etulyöntiasemaa, sillä kaikki sähkönmyyntituotteet ovat sellaisia, joita myös kilpailijat voivat teoriassa tarjota. Markkinalla ei ole tunnistettavissa merkittäviä suoria tai epäsuoria verkostovaikutuksia, joista vähittäismyyjät voisivat hyötyä eikä toimijoilla ole mahdollisuutta solmia muiden markkinatoimijoiden kanssa sopimuksia, jotka voisivat johtaa markkinoiden sulkeutumiseen. Energiavirasto toteaa, että kansallinen sähkön vähittäismarkkina on hyvin kilpailullinen. Sähkömarkkinalainsäädäntö mahdollistaa asiakkaille sähkön vähittäismyyjän vaihtamisen varsin helposti, mikä edesauttaa uusien toimijoiden pääsyä markkinoille, toimijoiden laajentumista ja vähittäismyyjien välistä kilpailua.

Energiavirasto toteaa, että sähkön vähittäismarkkinalla yrityksille voi kuitenkin keskittyä markkinavoimaa muun muassa skaalaetujen, vertikaalisen integraation, pitkäaikaisten sopimusten solmimisen tai kuluttajien heikon aktiivisuuden myötä. Suuremmat yhtiöt pystyvät tarjoamaan laajempia lisäpalveluja sähkötuotteidensa yhteydessä. Lisäksi suurempi ja eriytyneempi asiakkasmassa voi pienentää sähkön hankintaan liittyvää profiili- ja volyyimiriskiä, ja suurimmilla yhtiöillä voi olla parempi asema pääomamarkkinoiden ja rahoituslähteiden hyödyntämisessä.

Nämä tekijät voivat mahdollistaa suurimmille yhtiöille sellaisten tuotteiden tarjoamisen, joka ei pienemmille yhtiöille ole kannattavaa. Suurimmat yhtiöt pystyvät myös panostamaan pieniä yhtiöitä enemmän markkinointiin ja tavoittamaan tätä kautta uusia asiakkaita. Vertikaalinen integraatio, jossa vähittäismyynti ja sähkön tuotanto toimivat saman yhtiön sisällä, voi mahdollistaa vähittäismyymälälle sähkön myymisen markkinahintaa edullisemmalla hinnalla. Uusien toimijoiden pääsyä markkinoille voi myös haitata loppuasiakkaiden kanssa solmitut pitkät määräaikaisten sopimukset, tai loppuasiakkaiden heikko aktiivisuus sähköntoimittajansa kilpailuttamisessa.

Energiavirasto toteaa markkinavoimaa keskittävistä seikoista yleisesti seuraavaa. Suomessa toimii useita suuria sähkönmyyjiä, jotka toimivat suorassa kilpailussa toistensa kanssa, ja jotka pystyvät hyödyntämään samoja mahdollisia skaalaetuja. Lisäksi useilla alueilla toimii pienempiä sähkönmyyjiä, jotka ovat pystyneet säilyttämään markkinaosuutensa suurempien yhtiöiden mahdollisista skaalaeduista huolimatta. Suomen markkinalla yleisimmät sähkötuotteet ovat sellaisia, joita kaikki yhtiöt voivat tarjota. Markkinalle ei ole syntynyt merkittävässä määrin sellaisia tuoteryhmiä, joiden tarjoamiseen pienemmillä yhtiöillä ei olisi mahdollisuutta. Vaikka vertikaalisen integraation avulla yhtiöillä voi olla mahdollisuus myydä sähköä markkinahintaa alemmalla hinnalla ja kasvattaa näin markkinaosuuttaan, markkinalla ei toistaiseksi ole tunnistettavissa tilannetta, jossa yhtiö voisi myöhemmin hyötyä tästä nostamalla hintoja markkinatasoa korkeammalle. Yhtiöillä ei ole mahdollisuutta estää kilpailijoiden toimintaa markkinalla. Markkinoinnin osalta kaikilla yhtiöillä on yhtäläinen mahdollisuus ilmoittaa tuotteensa Energiaviraston ylläpitämään Sähkön hintavertailu -palveluun kuluttajien saataville. Sähkömarkkinain 92 §:n 3 momentin perusteella kuluttaja-asiakas voi irtisanoa määräaikaisten sopimuksen kahden vuoden kuluttua samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Vuonna 2023 valtaosalla suomalaisista oli toistaiseksi voimassa oleva sopimus, jonka kuluttaja voi vaihtaa halutessaan kahden viikon varoitusajalla. Keskimäärin Suomessa sähkönmyyjää on vaihdettu vuoden 2022 aikana 16 %:ssa käyttöpaikkoja. Tämä vastaa Euroopan keskitasoa, eikä anna viitteitä siitä, että suomalaiset kuluttajat olisivat epäaktiivisia kilpailuttajia.

Energiavirasto on tarkastellut vähittäismarkkinan rakennetta myös Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n, Tornion Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n vastuualueilla. Energiaviraston ylläpitämän Sähkön hintavertailu -palvelun tietojen perusteella tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueilla on toiminut kuukausittain 33-41 eri sähkön vähittäismyymälää, jotka ovat tarjonneet uusia sähkösopimuksia. Tämä vastaa koko maassa toimineiden vähittäismyymälien määrää samana ajanjaksona. Lisäksi Energiaviraston raportointien verkkoyhtiöiden teknisten tunnuslukujen perusteella kyseisten jakeluverkonhaltijoiden alueilla vuoden 2022 aikana avoin toimittaja on vaihtunut Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n alueella noin 18 %, Tornion Energia Oy:n alueella noin 17 % ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n noin 14 % käyttöpaikoista. Luvut ovat lähellä ja vastaavat koko Suomen keskiarvoa (16 %). Tämän perusteella on katsottavissa, että kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueilla on kilpailua vähittäismyymälien välillä.

Energiavirasto katsoo, että asiassa saadut selvitykset ja Energiaviraston tarkastelu eivät anna viitteitä siitä, että sähkön vähittäismarkkinan tilanne kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueilla eroaisi vähittäismarkkinan tilanteesta Suomessa yleisesti. Edellä esitettyjen kriteerien perusteella Energiavirasto katsoo, ettei kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueella ole todettavissa millään sähkön vähittäismyymälällä huomattavaa markkinavoimaa. Energiavirasto toteaa lisäksi, että laajemman alueellisen markkina-analyysin tekeminen huomattavan markkinavoiman arvioimiseksi olisi tarpeellista vain, jos edellä arvioidut markkinoiden ominaispiirteet antaisivat viitteitä siitä, että huomattava markkinavoima vastuualueella voisi olla jollain muulla yhtiöllä kuin sillä, joka on vastuualueen suurin sähkön vähittäismyymälä toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluville loppukäyttäjille toimitetun sähkön määrällä mitattuna. Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollinen myyjä kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueilla on näin ollen

määritettävä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille toimitetun sähkön määrällä mitattuna.

Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n, Tornion Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n Energiavirastolle toimittamien tietojen perusteella asianosaisella on suurin markkinaosuus sähkön vähittäismyynnissä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueella. Asianosaisen markkinaosuus on selvästi suurempi kuin markkinaosuuskin mitatun seuraavaksi suurimman vähittäismyyjän markkinaosuus.

Asianosainen on myös itse antamassaan selvityksessä katsonut olevansa toimitusvelvollinen vähittäismyyjä kyseisten jakeluverkonhaltijoiden vastuualueilla.

Näin ollen Energiavirasto katsoo, että asianosaisella on toimitusvelvollisuus Keminmaan Energia ja Vesi Oy:n, Tornion Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n vastuualueella.

Toimitusvelvollisuustuotteet

Energiavirasto toteaa, että asiassa on selvitettävä, mitkä ovat asianosaisen toimitusvelvollisuustuotteet, joita koskevat sähkömarkkinalaissa säädetyt toimitusvelvollista vähittäismyyntiä ja toimitusvelvollisuussopimuksia koskevat velvoitteet.

Asianosainen on selvityksissään kertonut, että sen toimitusvelvollinen myyntituote on ollut pörs-sihinnoiteltu Oomi Aktiivinen -tuote. Asianosainen on toimittanut Energiavirastolle selvityksen sopimusten lukumääristä. Lisäksi asianosaiselle on selvityksen mukaan siirtynyt ennen tarkastelujaksoa 1.1.2022-30.4.2023 sen perustajayhtiöiltä sellaisia sopimuksia, jotka on tehty perustajayritysten ilmoittamille toimitusvelvollisuustuotteille sinä aikana, kun kyseiset tuotteet ovat olleet ilmoitettuna toimitusvelvollisuustuotteiksi, sellaisten asiakkaiden kanssa, joiden käyttöpaikka on sijainnut perustajayritysten toimitusvelvollisuusalueilla. Kyseiset sopimukset on selvityksen mukaan harmonisoitu asianosaisen Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteille.

Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollisella myyjällä on vapaus itse määrittää, minkä tuotteen tai mitkä tuotteet se katsoo toimitusvelvollisiksi sähkön myyntituotteiksi, joita myyjä tarjoaa sähkönmyyntisopimuksina toimitusvelvollisuuden piirissä asiakkaille sen jakeluverkonhaltijan vastuualueella, jossa myyjällä on toimitusvelvollisuus (toimitusvelvollisuustuotteet). Edelleen Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollinen myyjä voi lopettaa tietyn toimitusvelvollisen sähkönmyyntituotteen tarjoamisen uusille asiakkaille. Tällöin vanhasta toimitusvelvollisuustuotteesta tulee eräänlainen lakkautustuote, jolla olevat sopimukset lakkaavat sitä mukaa, kun sopijapuolena olevat loppukäyttäjät irtisanovat niitä.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 67 §:n 1 ja 2 momentissa tai sähkömarkkinalakia koskevissa hallituksen esityksissä ei ole otettu kantaa siihen säilyykö sähkönmyyntituote edelleen toimitusvelvollisuustuotteena niille asiakkaille, joilla on tuotteeseen voimassa oleva sopimus tilanteissa, joissa toimitusvelvollinen myyjä lopettaa tuotteen tarjoamisen toimitusvelvollisuustuotteena uusille asiakkaille.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 92 §:n 1 momentin mukaan vähittäismyyjä ei saa irtisanoa sähkönmyyntisopimusta, kun toimitusvelvollisuuden piiriin kuuluva loppukäyttäjä on kuluttaja. Toimitusvelvollisuuden piirissä olevan muun sähkönmyyntisopimuksen vähittäismyyjä saa irtisanoa vain, jos sopimuksen pitäminen voimassa on lainsäädännön muutoksen tai olosuhteiden olennaisen muutoksen takia hänen kannaltaan kohtuutonta. Sähkömarkkinalain 92 §:n 2 momentin mukaan sähkönmyyntisopimuksen irtisanomisaika on loppukäyttäjälle kaksi viikkoa ja vähittäismyyjälle kolme kuukautta. Toimitusvelvollisuuden ulkopuolella olevan sopimuksen irtisanomisaika on vähittäismyyjälle kaksi viikkoa.

Sähkömarkkinalain 92 §:n 3 momentin mukaan, jos kuluttajan kanssa on tehty määräaikainen sähkömyyntisopimus kahta vuotta pitemmäksi ajaksi, kuluttaja saa kahden vuoden kuluttua irtisanoa sopimuksen samalla tavalla kuin toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Kyseisen pykälän 1 ja 2 momentin säännöksistä ei saa poiketa toimitusvelvollisuuden piirissä olevan loppukäyttäjän vahingoksi. Sähkömarkkinalain 85 §:n 1 momentin mukaan sähkömarkkinalain 92 §:n säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa kuluttajan vahingoksi.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 67 ja 92 § sisältävät useita toimitusvelvolliseen myyjään kohdistuvia velvoitteita suhteessa niiden toimitusvelvollisuuden piirissä oleviin asiakkaisiin, toisin sanoen pykälästä on johdettavissa näille asiakkaille tiettyjä lakisäätteisiä oikeuksia. Lain 67 §:n mukaan myyjän on esimerkiksi toimitettava toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille sähköä kohtuulliseen hintaan ja 92 §:n mukaan myyjä ei voi irtisanoa toimitusvelvollisuuden piirissä olevaa kuluttaja-asiakkaan sopimusta.

Mikäli tuote lakkaisi tällöin olemasta toimitusvelvollisuustuote suhteessa sillä jo oleviin asiakkaisiin siinä vaiheessa, kun myyjä päättää lopettaa tuotteen tarjoamisen uusiin toimitusvelvollisuussopimuksiin, tämä tarkoittaisi, että myyjä voisi yksipuolisella päätöksellään irrottautua sähkömarkkinalain 67 ja 92 §:n mukaisista velvollisuuksistaan kyseisellä tuotteella olevia toimitusvelvollisuuden piirissä olevia asiakkaita kohtaan, siis toisin sanoen heikentää näiden asiakkaiden lakisäätteisiä oikeuksia.

Energiavirasto toteaa asiassa selvyiden vuoksi, että vaikka asianosainen ei ole selvityksensä mukaan tarjonnut Oomi Jatkuva – ja Oomi Kesto -tuotteita toimitusvelvollisuustuotteinaan, asianosaiselle siirtyneet perustajayhtiöiden aikana tehdyt toimitusvelvollisuussopimukset velvoittavat kuitenkin edelleen asianosaista.

Selvyiden vuoksi Energiavirasto toteaa, että vaikka toimitusvelvolliset myyjät voivatkin lopettaa tietyn tuotteen tarjoamisen uusille asiakkaille, kyseinen tuote jäisi edelleen toimitusvelvollisuustuotteeksi niille toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille, joilla olisi tuotteeseen voimassa oleva sopimus, joka on tehty aikana, jolloin toimitusvelvollinen myyjä on tarjonnut tuotetta toimitusvelvollisuustuotteinaan.

Energiavirasto katsoo, että asianosaisen Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteille -tuotteille siirretyt sopimukset, jotka ovat olleet toimitusvelvollisuuden piirissä, ovat toimitusvelvollisia sopimuksia niin kauan kuin kyseiset sopimukset ovat voimassa.

Toimitusvelvollisen tuotteen hinnan kohtuullisuus

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaan toimitusvelvollisen vähittäismyyjän on toimitettava jakeluverkonhaltijan vastuualueella sähköä kohtuulliseen hintaan kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa.

Sähkömarkkinalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) yleisperustelujen mukaan kuluttajien ja pienten sähkönkäyttäjien sähkön saannin varmistamiseksi on säädetty toimitusvelvollisuudesta. Toimitusvelvollisuudella tarkoitetaan velvollisuutta toimittaa tiettyssä jakeluverkossa sähköä kuluttajille ja muille pienille sähkönkäyttäjille yleisesti sovellettavilla julkisilla ehdoilla ja kohtuulliseen hintaan. Toimitusvelvollisuus koskee sähkön vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima jakeluverkonhaltijan vastuualueella.

Sähkömarkkinalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ehdotettu pykälä vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan sähkömarkkinalain 21 §:ää. Energiavirasto toteaa, että hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa

perusteluissa ei avata hinnan kohtuullisuuden määritelmää tarkemmin, vaan toistetaan 67 §:n 1 momentin teksti. Toimitusvelvollisuus koskee kaikkia sen piirissä olevia sähkökäyttäjiä siitä riippumatta, onko näillä mahdollisuus hankkia sähköä muilta kuin toimitusvelvolliselta sähkömyyjältä. Toimitusvelvollinen vähittäismyyjä saisi tarjota asiakkailleen sähköä myös julkisista ehdoista poikkeavilla ehdoilla, sillä myös toimitusvelvollisuuden piirissä olevat asiakkaat olisivat oikeutettuja kilpailuttamaan sähkön ostonsa. Toimitusvelvollisella sähkömyyjällä tulisi olla mahdollisuus osaltaan vastata muiden sähkömyyjien kilpailuun. Toimitusvelvollisella vähittäismyyjällä tulee olla toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille julkiset vähittäismyyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet, joilla asiakkaat saavat ostaa vähittäismyyjältä sähköä. Toimitusvelvollisuustariffeilla myytävän sähkön hinnoittelun tulee lisäksi olla kohtuullista.

EnergiaVirasto katsoo, että toimitusvelvollisella myyjällä ei lähtökohtaisesti ole velvoitetta myydä sähköä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkailleen tappiolla. Sähkömarkkinalainsäädännön lähtökohtana on, että sähkön vähittäismyyntitoiminta on avattu kilpailulle, jolloin vähittäismyyjät kilpailevat keskenään ja asettavat tuotteidensa hinnat ja ehdot vapaasti markkina- ja kilpailutilanteen mukaan. Lisäksi sähkön vähittäismyynti on yritystoimintaa, jonka tulisi olla kannattavaa liiketoimintaa sen jatkamisen kannalta. Sähkön vähittäismyyntitoiminnan harjoittaminen ei ole luvanvaraista eikä lainsäädäntö edellytä vähittäismyyntiä harjoittavalta yritykseltä pääomaa tai muun liiketoiminnan harjoittamista, jotta yritys voisi tarvittaessa kattaa toimitusvelvollisessa vähittäismyynnissä syntyneet tappiot.

Edelleen EnergiaVirasto katsoo, ettei sähkömarkkinalain 67 §:ssä tarkoitetun kohtuullisen hinnan voida katsoa tarkoittavan jotain tiettyä, esimerkiksi markkinatilanteesta riippumatonta kiinteää hintaa, jolla kaikkien toimitusvelvollisten myyjien tulisi myydä sähköä toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille.

Lainsäädännössä ei ole otettu tarkemmin kantaa, miten sähkömarkkinalain 67 §:n mukaista toimitusvelvollisuushinnan kohtuullisuutta tulee arvioida. EnergiaVirasto katsoo, että toimitusvelvollisen sähkönmyyntituotteen kohtuullista hintaa voidaan arvioida kahdesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin hinnan kohtuullisuutta voidaan arvioida sen perusteella, vastaako toimitusvelvollisuusasiakkailta veloitettu hinta myyjälle aiheutuneita kustannuksia. Toinen vaihtoehto on arvioida, perustuuko myyjän toimitusvelvollisuusasiakkailta veloittama hinta markkinapohjaiseen hinnoitteluun.

EnergiaVirasto toteaa, että kustannuksiin sidotussa mallissa määritetään kohtuullinen tuottotaso riippuen toiminnan kustannuksista. Kohtuullisen tuottotason eli esimerkiksi liikevoittoprosentin tulisi lähtökohtaisesti vastata vertailukelpoisen kilpaillun liiketoiminnan tuottotasoa. Mallia käytetään kohtuullisen hinnan arviointiin erityisesti ei-kilpailluilla toimialoilla, joilla tarvitaan hintasääntelyä hintojen ja tuottotason pitämiseksi kilpailullisella tasolla. Kohtuullisuuden arviointi tehtäisiin vertaamalla yhtiön toimitusvelvollisen myynnin todellisia kustannuksia ja tuottoa vertailtavaan markkinaehtoisen liiketoiminnan kustannuksiin ja tuottoihin. Hinta olisi kohtuullinen, mikäli toimitusvelvollisuusmyynnistä saatu tuotto vastaisi vertailukelpoisesta markkinaehtoisesti toimivasta liiketoiminnasta saatua tuottoa. Lopullisen kohtuullisen tuottotason arvioinnissa olisi lisäksi huomioitava toimitusvelvollisen myynnin riskit suhteessa vertailtavaan kilpailtuun liiketoimintaan, yhtiökohtaiset erityispiirteet sekä tuottotason perusteena olevien kustannusten oikeellisuus.

Markkinaehtoisen hinnoittelun mallissa hinnan kohtuullisuus määritellään suhteessa johonkin vertailukelpoiseen markkinaehtoiseen hintaan. Tässä mallissa yhtiön tuottotasoa ei rajoiteta, vaan kohtuullinen hinta asetetaan kilpaillun markkinan määrittämälle tasolle, johon yksittäisen tuotteen hintaa voidaan verrata. Hinta on kohtuullinen, mikäli se vastaa markkinaehtoista hintaa. Markkinaehtoisen hinnoittelun mallissa käytännössä määritetään kullekin toimitusvelvollisuustuotteelle vastaavien kilpailtujen tuotteiden perusteella markkinahintataso, jonka allittavat

hinnat ovat kohtuullisia. Lopullisessa kohtuullisen hinnan arvioinnissa on tämän lisäksi otettava huomioon mahdolliset mm. liiketoimintariskeihin liittyvät erot toimitusvelvollisen ja markkinaehtoisien myynnin välillä.

Energiaviraston valitsema malli toimitusvelvollisuustuotteiden kohtuullisen hinnan arvioimiseksi

Energiavirasto toteaa, että kilpailun piirissä olevat sähkömarkkinat ovat laajentuneet merkittävästi siitä, kun toimitusvelvollisuustuotteiden hinnan sääntelystä on alun perin säädetty. Sähkön vähittäishinnat muodostuvat nykyään kilpaillulla markkinalla, joka estää tehokkaasti hintojen nousua kilpailullista tasapainoa korkeammalle. Toimitusvelvollisuustuotteiden hinnan sääntelyn on määrä suojata kuluttajia, jotka eivät pysty kilpailemaan sähkösopimustaan, mutta kilpailullisten markkinoiden laajenemisen myötä tämä edustaa yhä pienempää osuutta solmituista sähkösopimuksista. Toimitusvelvollisuustuotteiden kohtuullisen hinnan arviointimenetelmää harkittaessa on myös huomioitava toimitusvelvollisen vähittäismyynnin suhde kilpailtuun vähittäismyyntiin.

Sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaan toimitusvelvollisuuden piiriin kuulumista ei rajaa se, onko loppukäyttäjällä mahdollisuus kilpailla sähköhankintansa ja onko hänelle tarjolla muita kilpailukykyisiä vaihtoehtoja sähkön hankintasopimukseksi. Kuluttajilla ja muilla loppukäyttäjillä, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkökäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa, on näin ollen halutessaan oikeus tehdä sähkön myyntisopimus toimitusvelvollisen vähittäismyynnin kanssa hänen tarjoamallaan toimitusvelvollisuustuotteella. Tämä mahdollistaa ensinnäkin sen, että toimitusvelvollisuuden piirissä olevat loppukäyttäjät voivat halutessaan tehdä sähkön myyntisopimuksen muun kuin toimitusvelvollisen vähittäismyynnin kanssa ja siirtyä ns. kilpailun piiriin, ja toisaalta myös sen, että he voivat aina halutessaan ilman erityistä syytä palata takaisin ja tehdä toimitusvelvollisuussopimuksen toimitusvelvollisen myyjän kanssa. Energiavirasto katsoo, että tällöin toimitusvelvollisuustuotteet kilpailevat muiden kilpailun piirissä tarjottujen sähkön vähittäismyyntisopimusten kanssa. Toimitusvelvollisuustuotteet ovat siten toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille eräänlainen viimesijainen vaihtoehto, jonka mukaisen sopimuksen ne voivat aina tehdä, mikäli ne mistä tahansa syystä eivät halua valita jotain muuta sähkön toimittajaa tai tehdä sopimusta toimitusvelvollisen myyjän tarjoamalle muulle sähkön myyntituotteelle.

Toimitusvelvollisuustuotteeksi on usein nimetty yksi tai useampia toimitusvelvollisen myyjän yleisesti tarjolla olevista markkinaehtoisista tuotteista, jolloin niiden hinta määräytyy markkinaehtoisesti ja pysyy myös ilman sääntelyä lähellä kilpailullista tasapainohintaa.

Energiavirasto toteaa edelleen, että sähkömarkkinoiden laajentumisen myötä myös toimijoiden loppukäyttäjille hankkiman sähkön järjestymistavat ovat monimuotoistuneet. Osa sähkönmyyjistä tuottaa edelleen itse sähköä, kun taas osa ostaa kaiken loppukäyttäjille myymänsä sähkön tukkumarkkinalta. Jotkin yhtiöt ovat myös erottaneet tuotannon ja myynnin konsernin sisällä kahteen liiketoiminnallisesti erilliseen toimintoon. Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalainsäädäntö ei edellytä, että konsernissa tai yhtiössä olevan sähkön tuotantotoiminnan olisi myytävä tuottamansa sähkö suoraan konsernissa tai yhtiössä olevalle sähkön myyntitoiminnalle tai että myynnin olisi tapahduttava omakustannehintaan tai johonkin muuhun kuin markkinahintaan. Sähkön tuottajilla ja sähköyhtiöiden tuotantotoiminnoilla on vapaus päättää, myyvätkö ne tuottamansa sähkön esimerkiksi tukkumarkkinoille vai myyvätkö ne sen kahdenvälisellä sopimuksella jollekin loppukäyttäjälle tai sähkön vähittäismyyjälle. Lisäksi tuottaja voi vapaasti sopia, millä hinnalla kahdenvälisissä sopimuksissa sähkö myydään.

Erot sähkön hankinnan järjestymistavoissa vaikuttavat siihen, millä hinnalla sähkön vähittäismyyjät voivat myydä sähköä. Energiavirasto toteaa, että vaikka osa yhtiöistä voi myydä ja on myynyt sähköä loppukäyttäjille alle markkinahinnan, yhtäkään toimitusvelvollista

vähittäismyyjää ei sähkömarkkinalain perusteella voida velvoittaa tällaiseen toimintaan. Näin ollen kohtuullisen hinnan sitominen toimijan kustannuksiin on haastavaa, sillä kustannukset vaihtelevat toimijasta riippuen. Tällöin myös loppukäyttäjien maksama hinta sähköstä voisi vaihdella merkittävästi riippuen siitä, kenen myyjän toimitusvelvollisuuden piirissä he olisivat.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalainsäädännön perusteella loppukäyttäjän kynnys vaihtaa sähköntoimittajaa ja valita kilpailtu sähkösopimus on erittäin matala. Sähkömarkkinalainsäädäntö ei rajoita milloin ja kuinka usein loppukäyttäjä voi vaihtaa sähköntoimittajaansa. Ainoat rajoitukset liittyvät loppukäyttäjän voimassa olevaan määräaikaiseen sähkösopimukseen. Sähkömarkkinalain 26 §:n perusteella verkonhaltija ei myöskään saa periä erillistä maksua sähköntoimittajan vaihtamiseen liittyvistä suoritteistaan. Lisäksi sähkömarkkinalainsäädännön perusteella sähköntoimittajan vaihtamisen edellyttämä tiedonvaihtoprosessi voi kestää enintään kaksi viikkoa.

Energiavirasto toteaa, että toimitusvelvollisuuden piirissä olevien sähkön loppukäyttäjien alhainen kynnys vaihtaa sähköntoimittajaansa sekä sähkön vähittäismyyntisopimuksia tarjoavien kilpailevien sähkön vähittäismyyjien määrä että sähkömarkkinan nykytilanne tukevat markkinaehtoisen hinnoittelun mallin käyttämistä toimitusvelvollisten sähkönmyyntituotteiden hinnan kohtuullisuuden arvioinnissa. Toimitusvelvollisuustuotteiden hinta määräytyy markkinaehtoisesti, jolloin kustannuksiin sidottu hintasääntely ei ole tarpeellista ja saattaa jopa antaa virheellisen kuvan toimitusvelvollisuustuotteen hinnoittelusta. Kustannuksiin sidottuun malliin on vaikea sisällyttää olennaisia muutoksia markkinan toimintaympäristössä. Sähkökriisi on vaikuttanut esimerkiksi sähkön vähittäismyyntitoiminnan riskienhallintaan, jolla on perusteltuja vaikutuksia myös tuotteiden hintoihin ilman suoraa ja välttämätöntä vaikutusta toiminnan kustannuksiin.

Markkinaehtoisen hinnoittelun mallia ei voitaisi käyttää hinnan kohtuullisuuden arviointiin, mikäli sähkökriisi olisi aiheuttanut markkinahäiriön, joka olisi yleisesti nostanut sähkön vähittäismarkkinan keskihinnan kohtuuttomalle tasolle. Energiavirasto toteaa, että vähittäismarkkinan keskimääräinen hinta voisi olla kohtuuton, mikäli se ylittäisi huomattavasti ja perusteetta sähkön tukkumarkkinahinnan tai mikäli vähittäishintojen keskimääräinen kehitys irtautuisi tukkumarkkinahintojen kehityksestä.

Energiavirasto toteaa, että sähkön pörssihinnan määräytyessä jatkuvasti markkinaehtoisesti tukkumarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan perusteella, pörssisähkösopimusten hinnat ovat määritelmällisesti kohtuullisia, mikäli sähkönmyyjän veloittama marginaali on kohtuullinen. Energiaviraston arvion mukaan myös muiden sopimustyyppien hinnat ja saatavuus ovat keskimäärin kehittyneet johdonmukaisesti tukkumarkkinan kehityksen mukaisesti.

Lisäksi Energiavirasto on verrannut muiden vähittäismyyntisopimusten markkinahinnan kehitystä tukkumarkkinoiden hintakehitykseen. Toistaiseksi voimassa olevien ja määräaikaisten kiinteähintaisten sopimusten kohdalla tukkumarkkinoiden hintakehitystä on tarkasteltu sekä spot-hinnan että johdannaismarkkinoiden futuurituotteiden hintakehityksen perusteella. Johdannaismarkkinoiden tuotteita käytetään tukkumarkkinahinnan referenssinä, koska riskien hallitsemiseksi vähittäismyyjät pyrkivät suojaamaan omat sähkön hankintakustannuksensa ostamalla etukäteen suojaustuotteita johdannaismarkkinoilta sille ajalle, jolla ne sitoutuvat myymään sähköä kiinteään hintaan. Arvioinnissa on käytetty vähittäismyyntituotteiden hinnan tyyppilliselle kestolle verrannollisten futuurituotteiden hintoja kuten kvartaalihintoja. Analyysin perusteella keskimääräinen sähkön vähittäismarkkinahinta on seurannut hyvin tarkasti sähkön tukkumarkkinahintojen kehitystä.

Energiavirasto toteaa, että koska sähkön vähittäismarkkinahinnat ovat keskimäärin seuranneet sähkön tukkumarkkinahintojen kehitystä myös kriisiaikana, yksittäisten toimitusvelvollisuustuotteiden hinnan kohtuullisuutta voidaan arvioida markkinaehtoisen hinnoittelun mallin mukaisesti vertaamalla sen hintaa vastaavan sopimustyyppin keskimääräiseen vähittäismarkkinahintaan.

Yksittäisen toimitusvelvollisuustuotteen hinta voi olla kohtuuton, mikäli sen taso ylittää vertailukelpoisen markkinahinnan ja/tai sen hintakehitys poikkeaa yleisestä markkinahintojen kehityksestä.

Asianosaisen toimitusvelvollisuustuotteiden hinnan kohtuullisuus

Pörssihinnoiteltu Oomi Aktiivinen

Saadun selvityksen perusteella asianosainen on tarjonnut vaihtuvahintaista Oomi Aktiivinen-tuotetta toimitusvelvollisuustuotteena tarkastelujakson 1.1.2022–30.4.2023 aikana. Kyseisen tuotteen energiahinta määräytyy selvityksen mukaan pohjoismaisen sähköpörssin Nord Pool AS:n julkaiseman sähkön tuntikohtaisen Suomen aluehinnan eli sähkön spot-hinnan perusteella.

Oomi Aktiivinen -tuotteen hinta on saadun selvityksen perusteella koostunut kiinteästä kuukausimaksusta, tunneittain vaihtuvasta sähkön Spot-hinnasta ja sen päälle lisättävästä välityspalkkiosta. Asianosainen on toimittanut Energiavirastolle Oomi Aktiivinen -tuotteen kilowattituntikohtaiset hinnat tarkastelujaksolta sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron. Asianosaisen ilmoittamien tietojen mukaan Oomi Aktiivinen -tuotteen marginaalin suuruus sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron¹ on ollut tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana seuraava:

Oomi Aktiivinen (kuluttaja-asiakkaat)

1.1.2022 – 31.1.2022 0,22 snt/kWh

1.2.2022 – 30.11.2022 0,25 snt/kWh

1.12.2022 – 30.4.2023 0,22 snt/kWh

Näiden lisäksi Oomi Aktiivinen -tuotteesta on tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana peritty kuukausikohtainen perusmaksu (sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron):

1.1.2022 – 31.1.2022 2,90 €/kk

1.2.2022 – 30.11.2022 4,90 €/kk

1.12.2022 – 30.4.2023 4,35 €/kk

Oomi Aktiivinen (muut kuin kuluttaja-asiakkaat)

Energiavirasto toteaa, että muiden loppukäyttäjien kuin kuluttajien osalta asianosaisen ilmoittamiin hintoihin on lisätty arvonlisävero, jotta ne ovat paremmin vertailukelpoisia vertailuryhmän kanssa.

1.1.2022 – 31.1.2022 0,19 snt/kWh

1.2.2022 – 30.11.2022 0,25 snt/kWh

1.12.2022 – 30.4.2023 0,22 snt/kWh

¹ Arvonlisävero on ollut 1.1.2022-30.11.2022 24 prosenttia ja 1.12.2022-30.4.2023 10 prosenttia.

Näiden lisäksi Oomi Aktiivinen -tuotteesta on tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana peritty kuukausikohtainen perusmaksu (sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron):

1.1.2022 – 31.1.2022 4,71 €/kk

1.2.2022 – 30.11.2022 6,08 €/kk

1.12.2022 – 30.4.2023 5,39 €/kk

Energiavirasto toteaa, että koska sähkön pörssihinta määräytyy jatkuvasti markkinaehtoisesti tukkumarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan perusteella, pörssisähkötuotteen kohtuullisuutta voidaan arvioida vertaamalla tuotteen hintaa ja sen kehitystä vastaavan sopimustyyppin keskimääräisiin markkinahintoihin. Näin ollen pörssisähkösopimuksen hinta on määritelmällisesti kohtuullinen, kunhan sen marginaali ja perusmaksu on asetettu kohtuulliselle tasolle. Siten kohtuullisuusarviointi koskee vain pörssisähkötuotteen marginaalia ja perusmaksua.

Energiavirasto on verrannut asianosaisen toimitusvelvollisuustuotteena tarjoaman Oomi Aktiivinen -tuotteen hintaa ja hinnan kehitystä kummankin asiakasryhmän osalta vertailukelpoisten sopimusten markkinahinnan kehitykseen ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023. Markkinahinta on arvioitu Suomen 29 suurimman sähkönmyyjän Sähkön hintavertailu -palvelussa tarjoamien vertailukelpoisten sopimusten perusteella. Vertailuryhmä ei sisällä asianosaista.

Energiaviraston laatiman arvion mukaan Oomi Aktiivinen -tuotteen marginaali ja perusmaksu on molempien kuluttajaryhmien osalta ollut tasoltaan lähellä vertailtavien markkinahintojen mediaania koko tarkastelujakson ajan.

Energiavirasto toteaa näin ollen, että asianosaisen Oomi Aktiivinen -tuotteen hinta on vastannut vertailukelpoisten tuotteiden markkinaehtoista hintaa tarkastelujaksolla ja sen hinta on myös kehittynyt johdonmukaisesti markkinatilanteen kehitystä vastaavalla tavalla. Vertailu ei siten anna viitteitä siitä, että pörssisähkötuotteen hinta olisi tarkastelujaksolla merkittävästi ylittänyt vertailukelpoisen keskimääräisen markkinahinnan tai että pörssisähkötuotteen hinnan kehitys olisi merkityksellisesti poikennut yleisestä vertailukelpoisten markkinahintojen kehityksestä.

Energiavirasto katsoo, että asianosainen on menetellyt sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaisesti määritellensä Oomi Aktiivinen -tuotteen hinnan ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023 niiden asiakkaiden osalta, joilla se on ollut toimitusvelvollisena tuotteena.

Toistaiseksi voimassa olevat Oomi Jatkuva ja Oomi Kesto

Energiavirasto toteaa asiassa selvyiden vuoksi, että vaikka asianosainen ei ole selvityksensä mukaan tarjonnut Oomi Jatkuva – ja Oomi Kesto -tuotteita toimitusvelvollisuustuotteina uusiin sähkönmyyntisopimuksiin, asianosaiselle siirtyneet perustajayhtiöiden aikana tehdyt toimitusvelvollisuussopimukset velvoittavat kuitenkin edelleen asianosaista.

Asianosainen on toimittanut Energiavirastolle Oomi Jatkuva -tuotteen kilowattituntikohtaiset hinnat tarkastelujaksolta sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron. Tuotteiden energiahinta tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron on ollut seuraava:

Oomi Jatkuva (kuluttaja-asiakkaat):

1.1.2022 – 30.6.2022 7,46 snt/kWh

1.7.2022 – 30.11.2022 9,48 snt/kWh

1.12.2022 – 31.12.2022 8,41 snt/kWh

1.1.2023 – 31.3.2023 24,90 snt/kWh

1.4.2023 – 30.4.2023 19,90 snt/kWh

Näiden lisäksi Oomi Jatkuva -tuotteesta on tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana peritty kuukausikohtainen perusmaksu (sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron):

1.1.2022 – 30.6.2022 3,80 €/kk

1.7.2022 – 30.11.2022 4,90 €/kk

1.12.2022 – 30.4.2023 4,35 €/kk

Oomi Jatkuva (muut kuin kuluttaja-asiakkaat):

Energiavirasto toteaa, että muiden loppukäyttäjien kuin kuluttajien osalta asianosaisen ilmoittamiin hintoihin on lisätty arvonlisävero, jotta ne ovat paremmin vertailukelpoisia vertailuryhmän kanssa.

1.1.2022 – 30.6.2022 7,45 snt/kWh

1.7.2022 – 30.11.2022 9,47 snt/kWh

1.12.2022 – 31.12.2022 8,40 snt/kWh

1.1.2023 – 30.4.2023 29,93 snt/kWh

Näiden lisäksi Oomi Jatkuva -tuotteesta on tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana peritty kuukausikohtainen perusmaksu (sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron):

1.1.2022 – 30.6.2022 4,71 €/kk

1.7.2022 – 30.11.2022 6,08 €/kk

1.12.2022 – 30.4.2023 5,39 €/kk

Asianosainen on toimittanut Energiavirastolle Oomi Kesto -tuotteen kilowattituntikohtaiset hinnat tarkastelujaksolta sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron. Tuotteiden energiahinta tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron on ollut seuraava:

Oomi Kesto (kuluttaja-asiakkaat):

1.1.2022 – 31.1.2022 8,97 snt/kWh

1.2.2022 – 30.6.2022 12,95 snt/kWh

1.7.2022 – 30.9.2022 16,75 snt/kWh

1.10.2022 – 30.11.2022 38,90 snt/kWh

1.12.2022 – 31.12.2022 34,51 snt/kWh

1.1.2023 – 31.3.2023 24,90 snt/kWh

1.4.2023 – 30.4.2023 19,90 snt/kWh

Näiden lisäksi Oomi Kesto -tuotteesta on tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana peritty kuukausikohtainen perusmaksu (sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron):

1.1.2022 – 30.11.2022 4,90 €/kk

1.12.2022 – 30.4.2023 4,35 €/kk

Oomi Kesto (muut kuin kuluttaja-asiakkaat):

Energiavirasto toteaa, että muiden loppukäyttäjien kuin kuluttajien osalta asianosaisen ilmoittamiin hintoihin on lisätty arvonlisävero, jotta ne ovat paremmin vertailukelpoisia vertailuryhmän kanssa.

1.1.2022 – 31.1.2022 8,97 snt/kWh

1.2.2022 – 30.6.2022 12,95 snt/kWh

1.7.2022 – 30.9.2022 16,74 snt/kWh

1.10.2022 – 30.11.2022 38,90 snt/kWh

1.12.2022 – 31.3.2023 34,51 snt/kWh

1.4.2023 – 30.4.2023 19,90 snt/kWh

Näiden lisäksi Oomi Kesto -tuotteesta on tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana peritty kuukausikohtainen perusmaksu (sisältäen kulloinkin voimassa olleen arvonlisäveron):

1.1.2022 – 30.11.2022 6,07 €/kk

1.12.2022 – 30.4.2023 5,39 €/kk

Energiavirasto toteaa, että toistaiseksi voimassa olevien Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnan kohtuullisuutta voidaan arvioida markkinaehtoisen hinnoittelun mallin mukaisesti vertaamalla niiden hintaa vastaavan sopimustyyppin keskimääräiseen vähittäismarkkinahintaan.

Asianosainen on toimittanut Energiavirastolle selvityksen Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnan muodostumisesta tarkastelujaksolla 1.1.2022-30.4.2023. Energiaviraston arvion mukaan tuotteiden hinnat ovat määräytyneet johdonmukaisesti suhteessa ilmoitettuihin hinnannääräytymisperusteisiin. Tuotteiden hinnannääräytymisperusteet ovat Energiaviraston arvion mukaan markkinan yleisten käytäntöjen mukaisia.

Energiavirasto on verrannut Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hintaa ja hinnan kehitystä toistaiseksi voimassa olevien sopimusten markkinahinnan kehitykseen tarkastelujaksolla 1.1.2022-30.4.2023. Toistaiseksi voimassa olevien sopimusten markkinahinta on arvioitu Suomen 29 suurimman sähkönmyyjän tarjoamien vertailukelpoisten toistaiseksi voimassa olevien sopimusten perusteella. Vertailuryhmä ei sisällä asianosaista.

Energiaviraston laatiman arvion mukaan Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnat ovat vastanneet tai alittaneet vertailuryhmän keskimääräisen hintatason tammikuun 2022 ja maaliskuun 2023 välillä. Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnat ylittivät vertailuryhmän keskimääräisen hintatason huhtikuussa 2023, joskin tuotteiden hinnat ovat tuolloinkin olleet tasoltaan lähellä mediaania.

Energiaviraston laatimassa arviossa vertailujoukkona toimii Sähkön hintavertailu -palvelussa tarjolla olevat uusmyyntituotteet, joiden hinnat voivat reagoida tukkumarkkinan hintojen muutoksiin vanhoja olemassa olevia sopimuksia nopeammin. Sähkön hintavertailu -palveluun on ilmoitettu vuoden 2023 puolella markkinoiden tasaannuttua uusmyyntituotteita, joiden hankintahinta on vuoden 2023 tukkumarkkinan hintakehityksen takia selvästi loppuvuotta 2022 matalammalla tasolla. Energiavirasto katsoo, että asianosaisella on ilmoitettujen pidempiaikaisten hinnanmääräytymisperusteiden takia ollut perusteltu syy pitää hinta korkeammalla tasolla huhtikuussa 2023. Energiavirasto katsoo, että markkinaehtoisuuden arvioinnissa suurempi painoarvo on näin ollen annettava hankinta- ja myyntihinnan suhteen ja hintakehityksen arvioinnille.

Energiavirasto toteaa, että Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnat ovat kehittyneet johdonmukaisesti markkinatilanteen kehitystä vastaavalla tavalla, ja hintojen muutokset ovat noudattaneet Energiavirastolle ilmoitettuja hinnanmääräytymisperusteita. Vertailu ei anna viitteitä siitä, että Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnat olisivat tarkastelujaksolla merkittävästi ylittäneet vertailukelpoisen keskimääräisen markkinahinnan tai että niiden hintakehitys olisi merkityksellisesti poikennut yleisestä vertailukelpoisten markkinahintojen kehityksestä.

Energiavirasto katsoo, että asianosainen on menetellyt sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaisesti määritellesään Oomi Jatkuva - ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnan ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023 niiden asiakkaiden osalta, joilla se on ollut toimitusvelvollisena tuotteena.

Pörssisähkötutteen tarjoaminen ainoana toimitusvelvollisuustuotteena

Asianosainen on selvityksissään kertonut, että se on tarkastelujakson aikana 1.1.2022-30.4.2023 tarjonnut toimitusvelvollisena sähkönmyyntituotteena uusiin sähkönmyyntisopimuksiin Oomi Aktiivinen -tuotetta. Tuotteen hinta on edellä kuvatulla tavalla perustunut sähkön pörssihintaan.

Energiavirasto toteaa, että pörssihintaan sidotulla sähkönmyyntituotteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sähkönmyyntituotetta, jossa sähkön hinta on sidottu markkina-aikayksikössä vaihtuvaan sähköpörssin hintaan ennalta määritellyn laskentakaavan mukaisesti esimerkiksi siten, että hinta on pohjoismaisen sähköpörssin Nord Pool AS:n julkaisema sähkön tuntikohtainen Suomen aluehinta eli sähköspot-hinta lisättyä kiinteällä marginaalilla. Asiassa on arvioitava, onko asianosainen toimitusvelvollisena sähkönmyyjänä voinut tarjota tällaista pörssihintaan sidottua sähkönmyyntituotetta ainoana toimitusvelvollisena sähkönmyyntituotteena tarkastelujakson aikana 1.1.2022-30.4.2023.

Sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaan vähittäismyyjällä, jolla on toimitusvelvollisuus, on oltava julkiset sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Sähkömarkkinalain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 20/2013 vp) 67 §:n 2 momenttia koskevien yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan huomattavan markkinavoiman vähittäismyyjällä tulee olla julkiset sähkönmyyntiehdot ja -hinnat toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia tai sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Toimitusvelvollinen vähittäismyyjä saa tarjota asiakkailleen sähköä myös julkisista ehdoista poikkeavilla ehdoilla, sillä myös toimitusvelvollisuuden piirissä olevat asiakkaat ovat oikeutettuja kilpailuttamaan sähkön ostonsa. Toimitusvelvollisella sähkönmyyjällä tulee olla mahdollisuus osaltaan vastata muiden sähkönmyyjien kilpailuun.

Energiavirasto toteaa, että sähkökäyttäjän ja koko sähköjärjestelmän kannalta pörssihintaisen sähkönmyyntituotteen etuna on se, että sopimushinta seuraa sähköjärjestelmän kysynnän ja tarjonnan mukaan määräytyviä markkinahintoja ja sisältää asiakkaille kannusteita siirtää kulutusta pois kalleimmilta tunneilta, jolloin esimerkiksi sähkön tarjonnasta on niukkuutta. Asiakas voi siten omalla kulutuskäyttämisenään vaikuttaa sekä maksettavakseen tulevaan hintaan että sähköjärjestelmän tasapainoon. Toisaalta pörssisähkötuotteella asiakas kantaa sähköntukku-markkinoiden hintavaihtelusta aiheutuvan riskin siten, että asiakkaan maksettavaksi tuleva määrä saattaa vaihdella jyrkästikin hintatason vaihtelujen mukaan ja hintasidonaisuuden aikarytmistä hyötyminen edellyttää asiakkaalta aktiivisuutta hinnanvaihtelujen seuraamisessa ja kulutuksen ajoituksen ohjaamisessa. Loppukäyttäjän näkökulmasta pörssisähkötuotteeseen sisältyy siten mahdollisuuksien lisäksi myös merkityksellisiä riskejä.

Energiavirasto toteaa, että pörssisähkösopimuksen hintaa loppukäyttäjän on vaikea ennakoida pidemmälle etukäteen. Pörssisähkötuotteen luonteeseen kuuluu, että sähköstä maksettava hinta vaihtelee voimakkaasti tunneittain ja kausittain, eikä loppukäyttäjä voi tietää sähkön hintaa yhtä päivää pidemmälle ajanjaksolle. Pörssihinnat julkistetaan edellisenä iltapäivänä seuraavalle päivälle, joten voidakseen sovittaa omaa kulutustaan pörssihinnan hintavaihteluiden mukaisesti, pörssihintojen vaihtelua on seurattava päivittäin. Pääsääntöisesti hintojen seuranta tapahtuu älylaitteiden tai internetin välityksellä. Tuotteen mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää siten loppukäyttäjältä tiettyjä valmiuksia esimerkiksi älylaitteiden käyttämiseen tuntihintojen seuraamiseksi tai älykkääseen sähkön kulutuksen ohjaukseen tuntihintojen perusteella.

Energiavirasto toteaa edelleen, että pörssisähkön hinnat vaihtelevat tunneittain huomattavastikin ja hintahuiput voivat kohota hyvinkin korkeiksi. Loppukäyttäjältä laskutettavaan summaan vaikuttavat merkittävästi asiakkaan kulutuskäyttäytyminen ja asumismuoto, joihin kaikilla toimitusvelvollisuuden piirissä olevilla loppukäyttäjillä ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia vaikuttaa. Kaikilla kuluttajilla ei ole valmiutta ja mahdollisuutta seurata hinnanmuutoksia päivittäin ja sovitaa omaa kulutustaan pörssisähkön hinnanvaihteluiden mukaisesti. Kaikki loppukäyttäjät eivät myöskään kykene optimoimaan sähkönkulutustaan niin, että mikäli heillä olisi pörssisähkötuote, heidän maksamansa sähkön hinta olisi esimerkiksi korkeintaan yhtä suuri kuin pörssisähkön kuukausittainen keskihinta, vaan heidän maksamansa hinta sähköstä voi nousta paljon tätä korkeammaksi.

Energiavirasto toteaa, että lainsäädännön tarkoituksena on turvata sähkönsaanti myös passiivisille tai muutoin heikoimmassa asemassa oleville kuluttajille. Pörssisähkön sidottu sähkönhinta saattaa silloin muodostua hyvinkin korkeaksi, jos kuluttaja esimerkiksi käyttää paljon sähköä kalliina tunteina eikä hänellä ole valmiutta hyödyntää kulutuksessaan pörssisähkön halvempia tunteja, esimerkiksi koska hänen tietonsa pörssisähkön hinnanmuodostumisesta ovat puutteelliset. Sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaan toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien sähkön myyntiehtot eivät saa olla kohtuuttomia eikä sähkökaupan kilpailua rajoittavia. Energiavirasto toteaa, että hinnan lisäksi myös toimitusvelvollisen sähkönmyyntituotteen muiden sopimusehtojen tulee olla kuluttajille kohtuullisia. Pörssisähkön hinnanvaihteluista hyötyminen edellyttää kuluttajalta päivittäistä hintojen seuranta ja sähkönkulutuksen ajoittamista hinnanvaihteluiden perusteella. Varsinkaan ns. heikoimmassa asemassa olevilla kuluttajilla ei välttämättä ole mahdollisuutta käyttää hintojen seurantaan tarvittavia laitteita tai osamista hyödyntää hinnanvaihtelua kulutuksensa ajoittamisessa. Tällöin kuluttajan maksettavaksi tuleva lasku saattaa olla hyvinkin korkea.

Energiavirasto katsoo asiassa saadun selvityksen perusteella, että asianosainen on Energiaviraston tarkastelujaksolla 1.1.2022-30.4.2023 tarjonnut toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille ainoana toimitusvelvollisuustuotteenaan muuttuvahintaisia pörssisähkötuotteita. Energiavirasto katsoo asianosaisen toimineen 67 §:n 2 momentin vastaisesti tarjotessaan toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkailleen ainoana toimitusvelvollisuustuotteena pörssihintaan sidottua sähkönmyyntituotetta.

Energiavirasto ei velvoita asianosaista korjaaviin toimenpiteisiin, koska sähkömarkkinalain muuttamisesta annettu laki (497/2023) on tullut voimaan 1.6.2023 ja sisältää tarkentavia säännöksiä tarjottavista toimitusvelvollisuustuotteista. Lakimuutoksen myötä sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentissa velvoitetaan toimitusvelvolliset myyjät tarjoamaan toimitusvelvollisuuden piirissä oleville kuluttajille ja muille loppukäyttäjille näiden tarpeisiin sopivia erilaisia sähkömyyntisopimuksia. Tarjottavat sähkömyyntisopimukset eivät myöskään saa olla yksinomaan dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimuksia ja muuhun muuttuvaan suureeseen perustuvia sähkömyyntisopimuksia.

Tarkastelujaksolla tarjottujen toimitusvelvollisuustuotteiden myyntiehtojen ja -hintojen julkisuus sekä niiden ilmoittaminen Energiavirastolle

Sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaan vähittäismyyjällä, jolla on toimitusvelvollisuus, on oltava julkiset sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia eikä sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiselle.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaan toimitusvelvollisilla myyjillä on oltava julkiset sähkön myyntiehdot ja -hinnat toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkailleen. Kyseisessä lainkohdassa tai sähkömarkkinalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (20/2013 vp) ei ole kuitenkaan tarkemmin avattu sitä, kuinka nämä tiedot olisivat esitettävä tai pidettävä julkisina.

Energiavirasto katsoo, että toimitusvelvollisia tuotteita koskevaa sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaista julkisuusvelvoitetta ei täyty se, että tuotetta koskevat sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet olisivat saatavilla ainoastaan puhelinmyynnissä tai esimerkiksi erikseen tätä asiakaspalvelusta tiedustelemalla. Energiavirasto katsoo, että toimitusvelvollista tuotetta koskevat sähkön myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet on oltava myyjän asiakaspalvelun lisäksi helposti saatavilla ja nähtävillä myös sähkömyyjien verkkosivuilla sekä muissa asiakaspalvelukanavissa siten, että toimitusvelvollisuuden piirissä oleva loppukäyttäjä saa tiedot niistä halutessaan vaivatta.

Tässä päätöksessä Energiavirasto on tarkastellut myyntiehtojen ja -hintojen julkisuutta tarkastelujaksolla asianosaisen uusmyynnissä olleen tuotteen osalta.

Asianosainen on selvityksensä mukaan ilmoittanut Oomi Aktiivinen -tuotteen myyntiehdot ja -hinnat selkeästi verkkosivuillaan sekä myös muissa asiakaspalvelukanavissaan, kuten puhelimessa.

Energiavirasto toteaa, että asianosaisen Oomi Aktiivinen -tuotteella on asianosaisen selvityksen perusteella ollut julkiset myyntiehdot ja -hinnat toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille tarkastelujaksolla 1.1.2022 – 30.4.2023.

Energiavirasto katsoo, että asianosainen on menetellyt sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin mukaisesti pitäessään Oomi Aktiivinen -tuotteen myyntiehdot ja -hinnat julkisina ajanjaksolla 1.1.2022 – 30.4.2023.

Tarkasteluajanjaksona voimassa olleen sähkömarkkinalain 68 §:n 1 momentin mukaan vähittäismyyjän, jolla on huomattava markkinavoima, tulee toimittaa 67 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vähittäismyyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet Energiavirastolle ennen niiden käyttöönottoa. Saman pykälän 2 momentin mukaan vähittäismyyjän tulee ilmoittaa Energiavirastolle tai tämän määräämälle yhteisölle vähittäismyyntiehdot ja -hinnat, joilla

vähittäismyyjä tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkökäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa. Edelleen 3 momentin mukaan Energiavirasto voi antaa tarkemmat määräykset, mitä vähittäismyyntiehtoihin ja -hintoihin sekä niiden määräytymisperusteisiin liittyviä tietoja sille tulee toimittaa, miten tiedot tulee eritellä sekä miten tiedot tulee toimittaa.

Energiavirasto on 68 §:n 3 momentin nojalla antanut 4.3.2014 määräyksen sähkön vähittäismyyjän sähkömyyntiehtojen ja -hintojen ilmoittamisesta Energiavirastolle (dnro 122/002/2014). Määräyksen 2 §:n 1 momentin mukaan sähkön vähittäismyyjän, jolla on huomattava markkinavoima jakeluverkonhaltijan vastuualueella tai johon sovelletaan huomattavan markkinavoiman omaavan vähittäismyyjän velvoitetta sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin perusteella, tulee ilmoittaa sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentissa tarkoitetut vähittäismyyntihintansa Energiavirastolle. Lisäksi vähittäismyyjän tulee toimittaa sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentissa tarkoitetut myyntiehtonsa Energiavirastolle, mikäli ne poikkeavat kuluttajan kannalta olennaisella tavalla alalla yleisesti noudatetuista sähkömyyntiehdoista. Saman pykälän 3 momentin mukaan sähkön vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Ilmoitus on tehtävä ennen kuin muutokset tulevat voimaan ja siinä on yksilöitävä, milloin muutokset tulevat voimaan. Määräyksen 4 §:n mukaan määräyksen 2 §:ssä tarkoitetut hintatiedot tulee toimittaa Energiavirastolle sähköisesti syöttämällä ne internetissä Energiaviraston hintatietojärjestelmään.

Edellä mainitun määräyksen 3 §:n 1 momentin mukaan sähkön vähittäismyyjän tulee ilmoittaa Energiavirastolle sähkön vähittäishinnat, joilla vähittäismyyjä tarjoaa yleisesti sähköä kuluttajille sekä muille sähkökäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkökäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi, onko vähittäismyyjän tarjoama hinta voimassa toistaiseksi, määräajan, vai vaihtelee hinta seuraten jotain indeksiä (esim. sähkön pörssihintaa). Lisäksi vähittäismyyjän tulee ilmoittaa sellaisista sähkömyyntituotteeseen liittyvistä myyntiehdoista, jotka poikkeavat kuluttajan kannalta olennaisella tavalla alalla yleisesti noudatetuista sähkömyyntiehdoista. Saman pykälän 3 momentin mukaan sähkön vähittäismyyjän on ilmoitettava Energiavirastolle edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Ilmoitus on tehtävä ennen kuin muutokset tulevat voimaan ja siinä on yksilöitävä, milloin muutokset tulevat voimaan. Määräyksen 4 §:n mukaan määräyksen 3 §:ssä tarkoitetut hintatiedot tulee toimittaa Energiavirastolle sähköisesti syöttämällä ne internetissä Energiaviraston hintatietojärjestelmään.

Energiavirasto toteaa edellä olevan perusteella, että toimitusvelvollisuustuotteena tarjottava tuote tulee olla ilmoitettuna Energiaviraston Sähkön hintavertailu -palvelussa ennen kuin hinnat ja ehdot tai muutokset niissä tulevat voimaan. Toimitusvelvollisen vähittäismyyjän on huolehdittava, että Energiavirastolle on ilmoitettuna ajantasaiset tiedot kaikista voimassa olevista toimitusvelvollisuustuotteista.

Asianosaisen selvityksen mukaan Oomi Aktiivinen -tuote on ollut ilmoitettuna Energiaviraston ylläpitämässä Sähkön hintavertailu -palvelussa 2.4.2020 alkaen, eli heti asianosaisen toiminnan aloittamisen jälkeen. Energiavirasto toteaa, että tiedot on siten ollut ilmoitettuna Sähkön hintavertailu -palvelussa tarkastelujakson alusta 1.1.2022 alkaen. Energiavirasto toteaa, että Sähkön hintavertailu -palvelun tietojen perusteella Oomi Aktiivinen -tuote on ollut kyseiseen palveluun ilmoitettuna koko tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 ajan.

Energiavirasto katsoo, että asianosainen on menetellyt sähkömarkkinalain 68 §:n 1 momentin mukaisesti, kun se on ilmoittanut Oomi Aktiivinen -tuotteen Energiaviraston Sähkön hintavertailu -palvelussa ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023.

Energiavirasto toteaa, että Sähkön hintavertailu -palvelun tietojen perusteella Oomi Jatkuva-tuote ei ole ollut ilmoitettuna Sähkön hintavertailu -palvelussa tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana. Sähkön hintavertailu -palvelun tietojen mukaan Oomi Kesto -tuote on ollut ilmoitettuna tarkastelujaksolla vain ajanjaksolla 12.4.2022-18.5.2022.

Asianosaisen toimittaman selvityksen mukaan Oomi Jatkuva -tuotetta ei ole tarjottu uusille asiakkaille tarkastelujakson 1.1.2022-30.4.2023 aikana. Energiavirasto on tiedoksiannossaan asianosaiselle 8.5.2026 todennut, että Sähkön hintavertailu -palvelun tietojen perusteella Oomi Jatkuva -tuote ei ole ollut kyseiseen palveluun ilmoitettuna tarkastelujaksolla 1.1.2022-30.4.2023 ja Oomi Kesto -tuote on ollut ilmoitettuna tarkastelujaksolla vain ajanjaksolla 12.4.-18.5.2022. Asianosainen on lisäselvityksessään 13.5.2026 todennut Oomi Kesto -tuotteen osalta, että se ei ole tarjonnut kyseistä tuotetta uusille asiakkaille toukokuun 2022 ja huhtikuun 2023 välisenä aikana. Tästä syystä asianosainen on poistanut tiedot Sähkön hintavertailu -palvelusta tarkastelujaksolla Energiaviraston esittämän mukaisesti.

Energiavirasto toteaa lisäksi selvytyden vuoksi, että sähkömarkkinalain 68 § ja Energiaviraston määräys sähkön vähittäismyyjän sähkönmyyntiehtojen ja -hintojen ilmoittamisesta Energiavirastolle eivät rajaa sähkönmyyntisopimusten myyntihintojen ja -ehtojen ilmoittamisvelvollisuuden koskevan ainoastaan niitä sähkönmyyntisopimuksia, joita vähittäismyyjä tarjoaa uusiin sähkösopimuksiin. Siten vähittäismyyjän olisi ilmoitettava Energiavirastolle kaikkien sopimusten voimassa olevat hinnat ja ehdot riippumatta siitä, tarjoaako myyjä kyseistä tuotetta uusiin sähkösopimuksiin. Tiedot olisi ilmoitettava Sähkön hintavertailu -palvelussa.

Energiavirasto kuitenkin toteaa, että Sähkön hintavertailu -palvelussa vähittäismyyjän ei nykyisellään ole mahdollista määrittää, että ilmoitettua tuotetta ei tarjota enää uusiin sähkösopimuksiin. Tämän vuoksi ilmoitetut tuotteet näkyvät myös loppukäyttäjien hintavertailussa, kun loppukäyttäjät vertailevat kulloinkin tarjolla olevia uusia sopimuksia. Tästä syystä Energiavirasto katsoo, että vähittäismyyjän ei tarvitse ilmoittaa Sähkön hintavertailu -palveluun voimassa olevia hintoja ja ehtoja niistä sopimuksista, joita ei enää tarjota uusiin sopimuksiin, niin kauan, kunnes Energiavirasto on lisännyt palveluun toiminnon, jolla myyjä voi määrittää, tarjoaako se kyseistä sopimusta uusiin sähkösopimuksiin vai ei.

Tämän perusteella Energiavirasto katsoo, ettei asianosainen ole toiminut sähkömarkkinalain 68 §:n 1 ja 2 momenttien vastaisesti, kun se ei ole ilmoittanut Oomi Jatkuva -tuotetta Sähkön hintavertailu -palvelussa ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023 ja Oomi Kesto -tuotetta ajanjaksoilla 1.1.2022-11.4.2022 ja 19.5.2022-30.4.2023.

Ratkaisu

Energiavirasto katsoo, että Oomi Oy on menetellyt sähkömarkkinalain 67 §:n 1 momentin mukaisesti määriteltessään Oomi Aktiivinen -, Oomi Jatkuva – ja Oomi Kesto -tuotteiden hinnan ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023 niiden asiakkaiden osalta, joilla se on toimitusvelvollisena tuotteena.

Energiavirasto katsoo, että Oomi Oy on menetellyt sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin, sellaisena kuin se oli sähkömarkkinalain muuttamisesta annetun lain (497/2023) voimaan tullessa, vastaisesti tarjotessaan toimitusvelvollisuuden piirissä oleville asiakkaille ainoana toimitusvelvollisena tuotteena pörssihintaan sidottua sähkönmyyntituotetta 1.1.2022-30.4.2023. Energiavirasto ei velvoita asianosaista korjaaviin toimenpiteisiin tästä päätöksestä ilmenevin perustein.

Energiavirasto katsoo, että Oomi Oy on menetellyt sähkömarkkinalain 67 §:n 2 momentin, sellaisena kuin se oli sähkömarkkinalain muuttamisesta annetun lain (497/2023) voimaan tullessa, mukaisesti pitäessään Oomi Aktiivinen -tuotteen myyntiehdot ja -hinnat julkisina ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023.

Energiavirasto katsoo, että Oomi Oy on menetellyt sähkömarkkinalain 68 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se oli sähkömarkkinalain muuttamisesta annetun lain (497/2023) voimaan tullessa, mukaisesti, ilmoittaessaan Oomi Aktiivinen -tuotteen Energiaviraston Sähkön hintavertailu -palvelussa ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023.

Energiavirasto katsoo, että Oomi Oy ei ole menetellyt sähkömarkkinalain 68 §:n 1 ja 2 momenttien, sellaisena kuin ne olivat sähkömarkkinalain muuttamisesta annetun lain (497/2023) voimaan tullessa, vastaisesti, kun se ei ole ilmoittanut ole ilmoittanut Oomi Jatkuva -tuotetta Sähkön hintavertailu -palvelussa ajanjaksolla 1.1.2022-30.4.2023 ja Oomi Kesto -tuotetta ajanjaksoilla 1.1.2022-11.4.2022 ja 19.5.2022-30.4.2023.

Sovelletut säännökset

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Asianosainen saa hakea muutosta tähän päätökseen valittamalla markkinaoikeuteen noudattaen mitä laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan tutkintapyyynnön tekijä ei saa hakea muutosta tähän päätökseen valittamalla.

Tätä päätöstä on sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2019) 38 §:n mukaisesti noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei markkinaoikeus toisin määrää.

Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Tiedoksianto

Päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti postitse saantitodistusta vastaan.

Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa juristi Sari Broman (p. 029 5050 039, sari.broman@energiavirasto.fi).

Liite	Valitusosoitus Oomi Oy:lle
Jakelu	Oomi Oy Tutkintapyyynnön tekijä
Tiedoksi	Haukiputaan Sähköosuuskunta (sähköpostitse) Oulun Energia Kenve Oy (sähköpostitse) Keminmaan Energia ja Vesi Oy (sähköpostitse) Lahti Energia Sähköverkko Oy (sähköpostitse) Oulun Energia Sähköverkko Oy (sähköpostitse) Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy (sähköpostitse) Pori Energia Sähköverkot Oy (sähköpostitse)

Raahen Energia Oy (sähköpostitse)
Rantakairan Sähkö Oy (sähköpostitse)
Tervolan Energia ja Vesi Oy (sähköpostitse)
Tornion Energia Oy (sähköpostitse)
Vantaan Energia Sähköverkot Oy (sähköpostitse)
Energiateollisuus ry (sähköpostitse)
Kilpailu- ja kuluttajavirasto (sähköpostitse)
Työ- ja elinkeinoministeriö/Energiaosasto (sähköpostitse)

Maksutta

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä

- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 15 §:n mukaan valituksessa on yhteystietojen lisäksi ilmoitettava myös sähköinen tai muu mahdollinen osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan toimittaa (prosessiosoite). Lisäksi on ilmoitettava valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus. Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessioitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessioitteen ilmoittamista ei tarvita. Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessioitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen.

Valitus tulee ensisijaisesti tehdä hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan asian sähköiseen vireillepanoon tuomioistuinasiassa. Lain 11 §:n mukaan viranomaiselle

toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana laissa tarkoitetulla tavalla.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse osoitteeseen:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

faksi: 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valituksen käsittelystä markkinaoikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu.

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2440 euroa.

Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tuomioistuinmaksu-laki#P5>) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.